

Model Of Development Of Students Study Skills In Higher Education System: Theory Generating Meta-Synthesis

Maryam Shafiei Sarvestani¹*, Mehdi Mohammadi²**, Marzieh Hajizadeh³***, Seyedeh Vahideh Alavi⁴****, Kowsar Khadem⁵*****

* Department of Educational Management and Planning, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shiraz University, (Corresponding Author) Email: maryam.shafiei@gmail.com

** Department of Educational Management and Planning, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shiraz, Iran. Email: m48r52@gmail.com

*** PhD Candidate in Educational Management, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shiraz, Iran. Email: marziehhajizadeh13776@gmail.com

**** PhD Candidate in Curriculum Planning, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shiraz University, Iran. Email: alavi.vahide@yahoo.com

***** PhD Candidate in Educational Management, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shiraz University, Iran. Email: kowsarkhadem49@gmail.com

Article Info

Abstract

Article type:
Research Article

Key words: Study skills, Academic performance, Individual factors, Group factors, Environmental factors

Article history:
Received : 19 March 2024
Accepted : 13 October 2025

Reading better and understanding deeply texts requires accuracy and learning certain skills. The overall objective of this research was to design a model for developing study skills among university students in the higher education system: A theory-generating meta-synthesis approach. This research was applied in nature and the data were collected based on a qualitative research design of a theory-generating meta-synthesis using the seven-step method of Finfgeld-Conant (2018). In order to ensure and validate the search process and reach the research findings, the expert team consisting of three educational management specialists and two curriculum planning experts formed the members of the multidisciplinary research team. For the comprehensive study skills, were extracted and the open codes were placed in three axial codes of individual and environmental antecedents, individual, group and environmental processes, and individual, group and environmental outcomes, and finally the final model of study skill development was drawn based on selective coding. The research findings showed that for academic success and high performance, factors or antecedents of study skill development must first be provided so that the study processes are properly shaped and ultimately lead to strengthening

critical thinking, increasing positive learning and reducing depression, higher grades through deep learning and creating a positive attitude towards lessons.

Cite this Article:

Shafiei Sarvestani, M., Mohammadi, M., Hajizadeh, M., Alavi, S. V., Khadem, K. (2025). A Model for Developing University Students' Study Skills in the Higher Education System: A Grounded Theory Synthesis Approach. *Biannual Journal of Higher Education Curriculum Studies*, 15(30), 55-82. <https://doi.org/10.22034/hecs.2025.449251.1914>

© 2016 by Iranian Curriculum Association Press Publisher:

Iranian Curriculum Association Press

DOI: <https://doi.org//10.22034/tpcj.2025.224894>

Extended Abstract

Introduction

The quality of a higher education system is a pivotal indicator of societal advancement. Students' academic performance is profoundly influenced by their learning approaches, which encapsulate their intentions and the strategies they employ. Among the most critical factors within students' control are their study skills. However, many students enter and progress through university without adequate proficiency in these essential competencies, leading to academic difficulties, stress, and disengagement. Although the significance of study skills for academic success and the reduction of anxiety and depression is well-recognized, a cohesive and comprehensive model for their development in higher education has been lacking. This research aimed to address this gap by designing a holistic model for developing university students' study skills, utilizing a theory-generating meta-synthesis approach.

Research Methodology

This applied research employed a qualitative design, specifically a theory-generating meta-synthesis, following Finfgeld-Connett's (2018) seven-step methodology. The research team comprised three specialists in educational management and two experts in curriculum planning. A systematic search of Persian and English databases—including Scopus, Emerald, ScienceDirect, Springer, ProQuest, Magiran, Noormags, and SID—was conducted using keywords such as "study skills," "study skills model," and "development of study skills." The search covered publications from 2010 to 2024 (corresponding to 1390 to 1402 in the Persian calendar). From an initial pool of 120 sources, 41 documents (articles and theses) were selected for final analysis after a rigorous screening process based on relevance and quality. Data were analyzed through qualitative content analysis, whereby open codes were extracted, categorized into axial codes, and finally integrated into a coherent model through selective coding. To ensure validity and reliability, the study employed four validation methods: descriptive, interpretive, theoretical, and pragmatic.

Key Findings

The analysis identified 34 open codes representing core study skills and related factors. These were systematically organized into a model consisting of three primary categories: Antecedents, Processes, and Outcomes, each operating at individual, group, and environmental levels.

Antecedents: These are the foundational prerequisites necessary for effective study processes.

Individual Antecedents: Include reading skills, writing and summarizing, memory and concentration, planning, motivation, goal setting, creativity, and responsibility.

Environmental Antecedents: Encompass access to educational aids and resources, as well as preparedness for exams.

Processes: These refer to the actions and strategies students employ during study.

Individual Processes: Include note-taking, time management, reading speed, information organization, and self-assessment.

Group Processes: Involve collaborative learning, the use of modern teaching/learning methods, and participation in virtual study groups.

Environmental Processes: Comprise training in metacognitive skills, confronting challenges, and attending educational workshops.

Outcomes: These are the positive consequences of effectively applying study skills.

Individual Outcomes: Include improved knowledge retention, enhanced self-efficacy, reduced depression and stress, decreased anxiety, and increased self-confidence.

Group Outcomes: Involve the strengthening of diverse thinking skills (e.g., critical, analytical, creative), higher academic grades, and the development of multiple intelligences (e.g., emotional intelligence).

Environmental Outcomes: Entail the improved implementation of student-centered and research-based curricula, a better study-life balance, the cultivation of a positive attitude towards academic work, and more effective learning.

The final model demonstrates a dynamic relationship: adequately providing the necessary Antecedents effectively shapes the study Processes, which in turn leads to the desired Outcomes. For academic success, the foundational factors for developing study skills must first be established to enable the correct formation of study processes, ultimately resulting in strengthened critical thinking, enhanced positive learning, reduced depression and anxiety, higher grades through deep learning, and a more constructive attitude towards academic endeavors.

Discussion and Conclusion

This study successfully developed a comprehensive, multi-level model for understanding and cultivating study skills in higher education. The findings reveal that study skills are not isolated techniques but are embedded within a system influenced by individual, group, and environmental factors. The model contends that academic success and high performance are contingent upon first establishing the necessary antecedents, which facilitate the effective implementation of study processes, ultimately yielding significant outcomes at the individual, group, and environmental levels. This research advances beyond previous fragmented approaches by offering a cohesive framework. It is recommended that university instructors and curriculum designers utilize this model to identify and strengthen students' study skills. Furthermore, students are encouraged to proactively and continuously develop these skills before, during, and after their studies to attain the profound benefits outlined in the model, thereby enhancing their academic performance and overall well-being.

مدل توسعه مهارت مطالعه دانشجویان در نظام آموزش عالی: رویکرد فراترکیب نظریه ساز

مریم شفیعی سروستانی*، مهدی محمدی**، مرضیه حاجی زاده***، سیده وحیده علوی****، کوثر خادم****

* بخش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، (نویسنده مسئول)، رایانامه: maryam.shafiei@gmail.com

** بخش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، شیراز، ایران، رایانامه: m48r52@gmail.com

*** کاندیدای دکتری مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، شیراز، ایران، رایانامه: marziehhajizadeh13776@gmail.com

**** کاندیدای دکتری برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، ایران، رایانامه: alavi.vahide@yahoo.com

***** کاندیدای دکتری مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، ایران، رایانامه: kowsarkhadem49@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

خواندن بهتر و درک عمیق متون، نیاز به دقت و یادگیری یک سری مهارت دارد. هدف این پژوهش طراحی مدل توسعه مهارت‌های مطالعه دانشجویان در نظام آموزش عالی بود. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و داده‌ها بر اساس یک طرح پژوهش کیفی از نوع فراترکیب نظریه‌ساز و با استفاده از روش هفت مرحله‌ای (Feinberg-Kant, 2018) جمع آوری شد. جهت اطمینان و اعتباربخشی به فرایند جستجو و دستیابی به یافته‌های پژوهش، تیم متخصص شامل سه نفر از متخصصان مدیریت آموزشی و دو نفر متخصص برنامه ریزی درسی، اعضای تیم فراترکیب پژوهش را تشکیل دادند. برای مضمون فراگیر مهارت‌های مطالعه، کدهای باز در سه کد محوری پیشایندهای فردی و محیطی، فرایندهای فردی، گروهی و محیطی و پیامدهای فردی، گروهی و محیطی قرار گرفتند و در نهایت بر اساس کدگذاری گزینشی مدل نهایی توسعه مهارت مطالعه ترسیم شد. برای اعتبار یابی یافته‌های پژوهش از چهار روش اعتباریابی توصیفی، تفسیری، نظری و پراگماتیک استفاده شد. یافته‌های پژوهش نشان داد برای موفقیت و عملکرد بالای تحصیلی، ابتدا باید عوامل یا پیشایندهای توسعه مهارت مطالعه را فراهم نمود تا فرایندهای مطالعه به درستی شکل گرفته و نهایتاً منجر به تقویت تفکر انتقادی، افزایش یادگیری مثبت و کاهش افسردگی، بالاتر رفتن نمرات از طریق یادگیری عمیق در ایجاد نگرش مثبت نسبت به دروس گردد.

نوع مقاله:

علمی-پژوهشی

واژگان کلیدی: مهارت

مطالعه، عملکرد

تحصیلی، عوامل فردی،

عوامل گروهی، عوامل

محیطی.

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۲۱

استناد به این مقاله:

شفیعی سروستانی، مریم؛ محمدی، مهدی؛ مرضیه، حاجی زاده؛ علوی، سیده وحیده؛ خادم، کوثر. (۱۴۰۳). مدل توسعه مهارت مطالعه دانشجویان در نظام آموزش عالی: رویکرد فراترکیب نظریه ساز. *دوفصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی*. انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ ۱۵(۳۰)، ۵۵-۸۲. doi: 10.22034/hecs.2025.449251.1914

© انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

ناشر: انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

مقدمه

یکی از شاخص‌های ارزیابی پیشرفت هر جامعه تحول آن جامعه است و از جمله نهادهای متولی این امر دانشگاه‌ها هستند. آموزش عالی به عنوان یک سیستم اجتماعی، نقشی کلیدی در تولید و نشر دانش ایفا می‌نماید و با ایجاد بسترهای مناسب برای پژوهش و تبادل اندیشه، به ارتقاء فرهنگ و توسعه پایدار جامعه کمک می‌کند. این نهاد به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین نهادهای تربیت نیروی انسانی و تولید علم مورد نیاز جامعه، نقش بسیار مهمی در جامعه و فرهنگ دارد (Keshtcar & Nowruz, 2016). سازمان علمی فرهنگی ملل متحد (یونسکو)، نیز سه کارکرد اصلی دانشگاه‌ها را تولید دانش (پژوهش)، انتقال دانش (آموزش) و اشاعه و نشر دانش (ارائه خدمات)، می‌داند (Shah-Alizadeh et al., 2023). کاملاً واضح است که، عملکرد تحصیلی فراگیران به طور قابل ملاحظه‌ای تحت تأثیر رویکردهای یادگیری آنها قرار می‌گیرد، که منعکس کننده مقاصد آنها در مواجهه با موقعیت یادگیری و استراتژی‌هایی است که برای تحقق این اهداف به کار گرفته می‌شود (Bey et al., 2024). با عنایت به جایگاه و نقش دانشگاه و انتظار افراد از عملکرد این نهاد که به‌عنوان یکی از فضاها آموزشی مهم، با تماس دائم با کاربران، نقش و تأثیر شایانی بر کیفیت زندگی، سلامت روح و روان و شخصیت آنها دارد، می‌بایست به رشد این نهاد در هر دو بعد کمی و کیفی به‌صورت موزون و متعادل توجه نمود (Tarkzadeh & Keshavarzi, 2016; Golchin et al., 2019). بنابراین دانشگاه‌ها به‌عنوان مراکز تولید علم و ارزش بر فردی‌ترین تا جمعی‌ترین رفتار دانشجویان تأثیر می‌گذارند (Rashtiani et al., 2018). در سال‌های اخیر نیز، پژوهش‌های قابل توجهی در زمینه عملکرد تحصیلی و متغیرهای مرتبط با آنها توسط متخصصان تعلیم و تربیت و روان‌شناسان تربیتی صورت پذیرفته است. برخی از این عوامل موجب بهبود عملکرد تحصیلی و برخی دیگر منجر به تضعیف عملکرد فراگیران می‌گردند (Saif, 2013) در پژوهشی که توسط Tran et al. (2020) انجام شد، نشان داده شد که یکی از عوامل بسیار مهم تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مهارت مطالعه می‌باشد و این عامل از جمله عوامل تحت کنترل دانشجویان بوده و قابل اکتساب است. با این حال بیشتر دانشجویان با نادیده گرفتن این امر در عملکرد تحصیلی خود دچار اشکال بوده و با مهارت‌های مطالعه آشنایی کافی نداشته‌اند (Wang and Li, 2018; Willingham et al., 2015). لذا از جمله چالش‌های طول دوران تحصیلی که محصلان با آن مواجهه می‌گردند، فقدان یا ضعف در مهارت‌های مطالعه است. موضوع مهارت مطالعه از سال‌های 1970 به بعد در پژوهش‌های آموزشی مورد توجه قرار گرفت و منظور از این مقوله این است که افراد با بهره‌گیری از چه شیوه‌هایی به فراگیری مطالب می‌پردازند (Han, 2016). مهارت‌های مطالعه توانایی‌ها و رویکردهایی است که در یادگیری استفاده می‌شود. آنها به‌طور کلی برای موفقیت و نیز رسیدن به تجربیات خوب و مفید یادگیری در طول زندگی فرد ضروری می‌باشند (Roja Rani et al., 2020). لذا توسعه و ارتقا این مهارت جهت رسیدن دانشجویان به یادگیری مطلوب و عملکرد تحصیلی موفقیت آمیز لازم و ضروری است.

بیشتر پژوهش‌های انجام شده از شیوه صحیح مطالعه، به‌عنوان یکی از راه‌های افزایش توانایی دانشجویان در یادگیری مطالب درسی یاد می‌کنند. مهارت‌های مطالعه همیشه نقش اساسی در روند یادگیری دارند و کیفیت یادگیری هر دانش‌آموز را تعیین می‌کنند، بر این اساس، برای دستیابی به اهداف آموزش و پرورش فراگیران باید مهارت‌های یادگیری داشته باشند (Kevin Trank et al., 2021). حال آنکه واقعیت این است که مهارت‌های عادی مطالعه محصلان در سطوح دبیرستانی یا پایین‌تر به‌خوبی موجب موفقیت تحصیلی محصلان می‌گردد؛ اما این امر لزوماً در سطح دانشگاهی محقق نمی‌گردد. دانش‌آموزان در طول دوران دبیرستان یا سطوح پایین‌تر بیشتر به یادسپاری و حفظ مطالب (سطوح پایین یادگیری) تا درک عمیق و رسیدن به سطوح بالای یادگیری (به‌کاربردن تفسیر و ترکیب و خلق دانش) می‌پردازند، این مهارت‌های عادی مطالعه در سطوح پایین ممکن است پاسخگو باشد، زیرا هدف آموزش در این سطوح اغلب ضعیف‌ترین عملکرد افراد است. اما مهارت‌های مورد نیاز موفقیت در سطوح دانشگاهی نظیر تمرکز و زمان پایدار، توانایی درک مفاهیم و مفروضات غالباً بیان نشده‌اند و دانشجویان برای موفقیت می‌بایست، با ابتکار عمل شخصی خود از منابع فراوان

موجود نظیر برنامه‌های مشاوره، برنامه‌های موفقیت دانشجویی، همسالان و دانشجویان سال‌های تحصیلی بالاتر استفاده نمایند و غالباً دانشجویانی که سال اول تحصیلی خود را می‌گذرانند به دلیل دلتنگی خانواده و یا تمایل به داشتن برنامه‌های خارج از درس و نیز دانش‌آموزانی که از اقلیت‌ها هستند به علت قطع ارتباط بیشتر دچار مشکل در کسب مهارت‌های مطالعه می‌گردند که این خود منجر به شکاف مداوم پیشرفت می‌شود (Hawkins et al., 2020). بنابراین خواندن و مطالعه نیز به مهارت خاصی احتیاج دارد که فقدان آن مسائلی را برای دانشجویان و فراگیران به وجود می‌آورد و دانشجویانی که آگاهی و بینش دارند متناسب باهدف مطالعه از روشی مناسب استفاده می‌کنند (Dehghani & Sultan al-Qaraei, 2013). بسیاری از دانشجویان در بدو ورود به دانشگاه یا در حین تحصیل، از بسیاری از مهارت‌های ضروری که مهم‌ترین آن، مهارت‌های مطالعه است دانش کمی دارند (Rachal et al., 2007). همچنین (Dehghani & Sultan Al-Qara'i, 2013) نیز معتقدند که اکثر دانشجویان در اثر نداشتن آگاهی از مهارت‌های مطالعه، ممکن است دچار سردرگمی یا دل‌زدگی از تحصیل شوند که این امر سبب اتلاف وقت آنها می‌شود؛ بنابراین به‌کارگیری مهارت‌های مطالعه در پیشرفت تحصیلی و موفقیت دانشجویان حائز اهمیت است. با توجه به اهمیت مهارت‌های مطالعه شرایط موجود نمی‌تواند برای دانشجویان یک وضعیت ایده‌آل باشد و به نظر می‌رسد که امکانات و آموزش‌های لازم برای ارتقای مهارت‌های مطالعه در آنها فراهم نشده است که فراهم نمودن زمینه‌های مطالعاتی در مهارت‌های مطالعه، تشویق دانشجویان نسبت به نگرش در مهارت‌های مطالعه، آموزش مهارت‌های مطالعه در حد آموزش کارگاهی و ارائه درسی تحت عنوان مهارت‌های مطالعه در دانشگاه، می‌تواند از گام‌های مؤثر در این زمینه باشد. از این رو، پژوهش‌های متعددی در خصوص مهارت‌های مطالعه در سطوح دانشگاهی صورت پذیرفته است که عبارت‌اند از: Zahiri (2019) در پژوهشی با عنوان ارزیابی مهارت مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان به این نتیجه دست‌یافت که برنامه‌ریزی مناسب و اجرای دوره‌های آموزشی مهارت مطالعه برای دانشجویان می‌تواند زمینه‌ساز پیشرفت و موفقیت و در نتیجه ارتقای توانایی جامعه علمی گردد. (Yamin Firouz et al. (2019) نیز طی پژوهشی با عنوان عادت‌ها و مهارت‌های مطالعه دانشجویان علوم پزشکی بابل، به این نتیجه دست یافتند که می‌بایست راهکارهای مناسبی برای ترغیب و تشویق دانشجویان به مطالعه بیشتر و ایجاد عادت‌های مناسب در آنان ارائه داد تا بتوانند به وضعیت خوب و ایده‌آل عادت‌ها و مهارت‌های مطالعه دست یابند. همچنین طی تحقیقی که (Valizadeh et al. (2019) باهدف اجرا و ارزشیابی درس مهارت‌های مطالعه و بررسی اثرات آن بر سطح مهارت تحصیلی دانشجویان انجام دادند به این نتیجه رسیدند که ارائه واحد درسی به صورت رسمی جهت آموزش مهارت‌های مطالعه، می‌تواند سبب بهبود کیفیت یادگیری دانشجویان شود و اثربخشی درس مذکور را بهبود بخشد. همچنین در پژوهش Saeedi et al. (2018) با عنوان بررسی ارتباط مهارت‌هایی مطالعه دانشجویان با وضعیت تحصیلی آنها در دانشگاه به این نتیجه دست یافتند که مهارت‌های مطالعه دانشجویان متوسط و ضعیف بوده است که این امر اهمیت آموزش صحیح و نحوه مطالعه صحیح را در دانشجویان دوچندان می‌کند. پژوهش (Cardinal & Johnson (2017) نیز به ارائه مدل‌های فراشناخت به‌عنوان یک سری داربست از تکالیف آنلاین طراحی شده جهت بهبود مهارت‌های مطالعه دانشجویان منجر گردیده است. (Hedin & Viggoken (2019) نیز طی پژوهشی با عنوان بهبود مهارت‌های مطالعه با ترکیب یک مدل مهارت مطالعه و سمینارهای تأمل مکرر به نتایجی چون بهبود یادگیری خودتنظیمی عمومی و ارتقا استفاده از مهارت مطالعه با استفاده از رویکرد برگزیده خود دست یافتند. (Mason (2019) نیز در پژوهشی دیگر با عنوان ارزیابی برنامه مداخله مهارت‌های مطالعه به روش ترکیبی به ارزیابی یک برنامه مداخله‌ای مشاوره مطالعه در دانشگاه آفریقای جنوبی پرداخت که نتایج این پژوهش نشان‌دهنده پیشرفت قابل توجه مهارت‌های مطالعه شرکت‌کنندگان از نظر آماری بود.

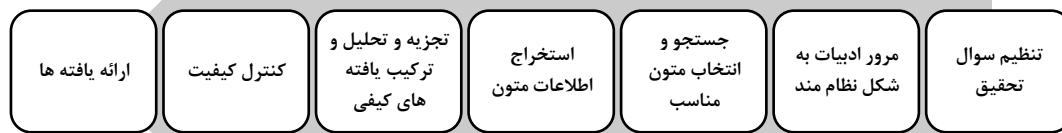
لذا بر حسب پژوهش‌های انجام شده به‌کارگیری فنون بهتر، به مطالعه آسان‌تر، سریع‌تر و لذت‌بخش‌تر منجر می‌شود. سیستم‌های آموزشی منافع فردی را متناسب با روند مدرن در توسعه اجتماعی در نظر می‌گیرند، و در سطوح بالاتر، تحصیلات از انتقال اطلاعات آموزشی و مستقل به سمت مدیریت فعالیت‌های آموزشی و شناختی، از جمله مهارت‌های مطالعه محصلان پیش می‌رود (Lomakinal, 2021). مهارت‌های خودآموزی در مرحله ابتدایی تحصیل در دانشگاه که افراد در این زمان با مقدار زیادی از اطلاعات برای پردازش

و کسب مواجهه خواهند بود و همچنین دچار مشکل فرسودگی سریع دانش می‌گردند، ضروری است. به همین جهت، داشتن مهارت مطالعه جهت دستیابی به دانش جدید و بهبود آن همیشه از جمله موضوعات مهم آموزشی می‌باشد (Boyka et al, 2021). با توجه به نقش مهارت‌های مطالعه در کاهش خستگی، اضطراب، صرفه‌جویی در وقت و افزایش انگیزه دانشجویان، پیشرفت تحصیلی به دانش و کاربرد مؤثر مهارت‌های مطالعه وابسته است چرا که دانشجویان توانمند نیز گرفتار مشکلات تحصیلی می‌گردند که این مشکلات نه به علت عدم توانایی آنان، بلکه به علت کمبود مهارت‌های مطالعه در آنان می‌باشد (Zahiri, 2019). براین اساس حتی عدم آرامش دانشجویان یک مشکل جدی در آموزش عالی است که این مشکل تا حدی به مشکلات درس خواندن آنان برمی‌گردد، زیرا مهارت‌های مطالعه ضعیف منجر به تضعیف رفاه و آرامش در آنها می‌شود؛ بنابراین، مهارت‌های مطالعه که نقش بسزایی در آرامش دانشجویان دارد باید در آموزش عالی افزایش یابد (Katajur et al, 2023).

با توجه به مطالب ذکر شده، مهارت مطالعه نقش کلیدی در یادگیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان دارد. بنابراین ضروری است تا مؤلفه‌های تأثیرگذار در آن، شناسایی و مورد توجه قرار گیرند. با این حال، علی‌رغم پژوهش‌های صورت پذیرفته، مدلی منسجم از مهارت مطالعه برای دانشجویان در سطح آموزش عالی ارائه نشده است. از این رو هدف از این پژوهش ارائه مدلی جهت توسعه مهارت مطالعه دانشجویان در نظام آموزش عالی است.

روش‌شناسی

این پژوهش از نوع کاربردی و در زمره رویکردهای پژوهشی کیفی بوده که با روش فراترکیب نظریه‌ساز اجرا شده است. تیم فراترکیب متشکل از سه نفر متخصص مدیریت آموزشی و یک نفر متخصص برنامه‌ریزی درسی مسلط به روش فراترکیب بودند. این فرایند با استفاده از روش‌های کیفی دقیق برای ترکیب مطالعات کیفی موجود و ایجاد معانی بیشتر از طریق یک فرایند تفسیری انجام می‌شود. روش فراترکیب مورد استفاده در این پژوهش روش هفت‌مرحله‌ای (Feinberg-Kant (2018) است که مراحل آن به شرح زیر می‌باشد:

شکل ۱- روش هفت مرحله ای فینفگلد-کانت (۲۰۱۸)

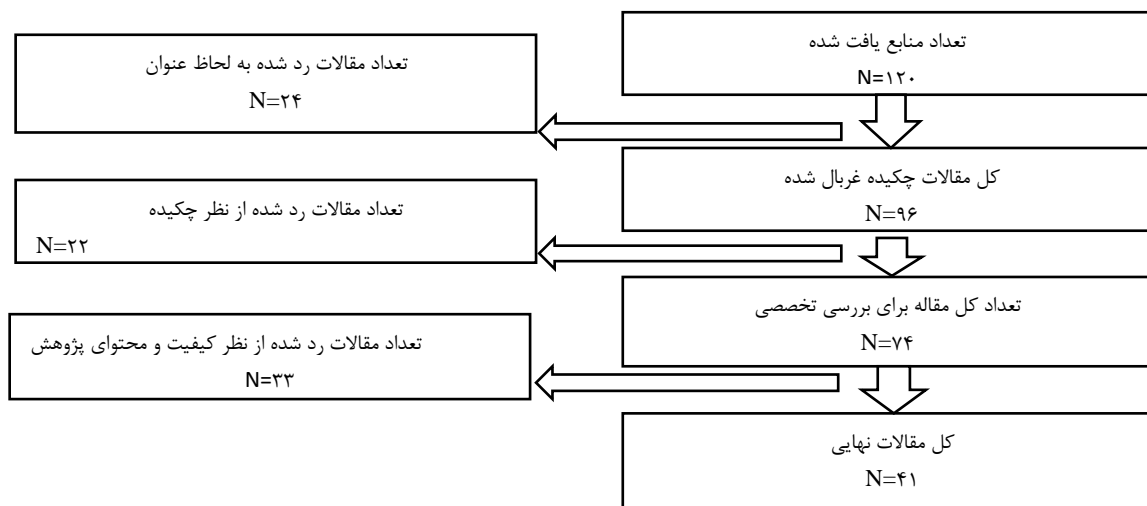
گام اول: تنظیم سؤال تحقیق: اولین گام فراترکیب، جهت‌گیری فلسفی و تصور درباره موضوع اصلی فراترکیب است. در این مرحله، پرسش‌های پژوهشی را که می‌تواند در برگزیده ابعاد مختلفی مثل چه چیزی، چگونه، چه روشی و... باشد، طراحی شدند:

۱. پیشایندهای مهارت مطالعه در دانشجویان چیستند؟
۲. فرایندهای مهارت مطالعه در دانشجویان چیستند؟
۳. پیامدهای مهارت مطالعه در دانشجویان چیستند؟
۴. چه رابطه‌ای میان پیشامدها، فرایندها و پیامدهای مهارت مطالعه در دانشجویان وجود دارد؟

گام دوم: مرور ادبیات به شکل نظام‌مند: در این پژوهش پنج پایگاه داده به زبان انگلیسی شامل: Science ، Emerald، Scopus ، ProQuest و Springer، Direct برای مطالعات خارجی و دو پایگاه داده فارسی شامل «پایگاه نشریات کشور شامل مگیران و نورمگز»

و «پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی» به عنوان منابع گردآوری اطلاعات انتخاب شدند. برای جست‌وجوی مقالات در این پایگاه‌ها از واژه‌های کلیدی «الگوی مهارت مطالعه»، «مهارت مطالعه» و «توسعه مهارت مطالعه» استفاده شد و مقالات مرتبط در بازه زمانی سال‌های ۲۰۲۴-۲۰۱۰ و ۱۴۰۲-۱۳۹۰ جمع‌آوری گردید. ابتدا تعدادی از عناوین مقاله برای انتخاب مطالعات مرتبط در این زمینه در نظر گرفته شد. سپس، مقالاتی که به طور خاص به معناسازی پرداخته‌اند انتخاب شدند و در نهایت، چکیده و نتیجه‌گیری مقالات منتخب مورد بررسی قرار گرفت و فرایند جست‌وجو تا رسیدن به اشباع نظری داده‌ها ادامه داشت که لیست کامل مقالات مربوطه گردآوری و در جدول شماره ۱ آورده شده است. پس از جست‌وجو اولیه پایگاه‌داده‌های مذکور، در مجموع تعداد ۱۲۰ منبع با کلیدواژه‌های اشاره شده به دست آمد. فرایند بازبینی شامل بررسی عنوان منابع، چکیده و محتوای آنها بود و در هر مرحله متناسب با معیارهای پذیرش (زبان پژوهش‌ها فارسی و انگلیسی، زمان انجام پژوهش‌ها از سال ۲۰۲۳-۲۰۱۰ و ۱۴۰۲-۱۳۹۰، پژوهش‌های ترکیبی، کیفی و کمی به صورت مقاله منتشر شده در مجلات، بخشی از یک کتاب و پایان‌نامه منتشر شده) مورد بررسی قرار گرفت.

گام سوم: انتخاب متون مناسب: بر اساس نمودار شماره ۲، و الگوریتم نمونه‌گیری برای انتخاب منابع مورد نظر پژوهش، پس از جمع‌آوری منابع متعدد از پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف، ارزیابی‌های لازم صورت گرفت و بر اساس آن، ۲۴ منبع به دلیل عدم ارتباط با سوال پژوهش ۱۹ مقاله و ۵ پایان‌نامه کنار گذاشته شدند و ۹۶ منبع برای بررسی بیشتر وارد مرحله دوم شدند. سپس، در این مرحله از منابعی که چکیده آنها با موضوع مورد بحث ارتباط نداشتند کنار گذاشته شد. ۲۲ منبع از آنها حذف شد و در نهایت تعداد ۷۴ منبع برای ورود به مرحله بعدی باقی ماند و در مرحله نهایی، و به دلیل اینکه هدف پژوهش بهره‌مندی از یافته‌های سایر پژوهش‌ها نیز بود محتوای آنها مورد بررسی قرار گرفت و ۳۳ منبع حذف شد و در نهایت ۴۱ منبع باقی ماند.

نمودار ۱: الگوریتم نمونه‌گیری برای انتخاب منابع مورد نظر پژوهش

گام چهارم: استخراج اطلاعات: پژوهشگر در این بخش با مطالعه چندین باره مقالات منتخب و نهایی شده به دنبال دستیابی به مضامین و مفاهیم درون محتواهایی ضمنی هر پژوهش است. مقاله‌ها بر اساس مرجع مربوط به هر مقاله شامل نام محقق یا محققان، سال انتشار، عنوان پژوهش و یافته‌های آن طبقه‌بندی شد. مطالب هدفمند از مباحث کیفی استخراج شده و در گام پنجم در قالب کدگذاری تجزیه و تحلیل و در انتها ترکیب شده‌اند.

جدول شماره ۱: جدول توصیفی مقالات انتخاب شده نهایی

نویسندگان	عنوان پژوهش	نتایج
Duche et al. (2024)	استرس تحصیلی و عادات مطالعه	هر چه سطح استرس تحصیلی بیشتر باشد، عادات مطالعه فراگیران بدتر می شود و بالعکس
Lassiter & Campbell(2023)	اثربخشی درک شده از آموزش مهارت های مطالعه برای ورزشکاران کالج : یک برنامه آزمایشی	افزایش موفقیت تحصیلی و کاهش استرس از طریق بکارگیری مهارت های مطالعه
Dayupay et al. (2022)	استراتژی های انگیزشی دانشجویان، مهارت های مطالعه و عملکرد ریاضی: یک مدل ساختاری.	بهبود عملکرد تحصیلی از طریق یادگیری مهارت های مطالعه
Delphine et al. (2022)	تحلیل روان سنجی پرسش نامه مهارت های مطالعه برای دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه رواندا در کالج پلیس ملی.	فراگیران در جهت استفاده بیشتر از مهارت های مطالعه نیازمند حمایت هستند و توصیه می شود مهارت های مطالعه به عنوان یک کتابچه برای آنان چاپ شود
Kong & Stocco(2022)	آموزش مهارت های مطالعه به دانشجویان با استفاده از چک لیست	اکتساب مجموعه مهارت های هدفمند و رضایت از بسته های آموزشی
Bhandari & Rainford(2022)	بررسی انتقال دانشجویان با دسترسی عصبی به مطالعه سطح یک: روایت هایی از مهارت های مطالعه و پشتیبانی	تأثیر پیامدهای مطالعه بر موفقیت دانشجویان مضطرب و استرسی
Joseph (2022)	مهارت های مطالعه برای موفقیت تحصیلی در دانشجویان کالج.	به کارگیری مهارت های مطالعه منجر به ایجاد تعادل در زندگی شخصی و موفقیت علمی و کاهش اضطراب فراگیران می گردد
D'Souza & Broeseker(2022)	تعیین و ارتقای مهارت های مطالعه مؤثر و عادات یادگیری دانشجویان سال اول داروسازی	افزایش مهارت های فراشناخت و موفقیت تحصیلی از طریق ارتقای مهارت های مطالعه و یادگیری
Vo, Huynh & Nguyen(2022)	تجزیه و تحلیل عمیق مهارت های تحصیلی در مقطع کارشناسی: مطالعه در دانشگاه نونگ لام	مهارت مطالعه در پیشرفت دانشجویان چه در سطح فردی و چه در سطح جمعی تأثیرگذار می باشد.
Tabassum et al. (2022)	دوره مهارت های مطالعه برای دانشجویان سال اول پزشکی: تجربه یک دانشکده پزشکی خصوصی در پاکستان	رفع استرس تحصیلی و ایجاد نگرش مثبت به دروس با گذراندن دوره های مهارت مطالعه
Hawkins, Goddard & Favero(2021)	یک برنامه دوره ای در جهت تشویق مهارت ها و عادت های خاص مطالعه و بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان سال اول زیست شناسی	تأثیر دوره مدیریت زمان بر برنامه ریزی و سازماندهی مهارت های مطالعه دانشجویان
kong & stocco (2021)	آموزش مهارت های مطالعه به دانشجویان با استفاده از آموزش چک لیست	تأثیر مثبت آموزش چک لیست در بهبود مهارت های مطالعه هدفمند
Tus, Lubo, Rayo & Cruz (2020)	عادات مطالعه فراگیران و ارتباط آن با عملکرد تحصیلی آنها	عادات مطالعه مناسب و سبک زندگی افراد رابطه معناداری با عملکرد تحصیلی دانشجویان دارد.

نویسندگان	عنوان پژوهش	نتایج
Khan et al. (2020)	تأثیر واسطه‌ای توانایی روان‌شناختی و مهارت‌های مطالعه بر اضطراب امتحان در بین دانشجویان دانشگاه نیجریه	توانایی روان‌شناختی و مهارت‌های مطالعه به‌عنوان واسطه‌ای مؤثر در کاهش اضطراب شناخته شدند
Michael et al (2020)	تأثیر آموزش مهارت‌های مطالعه بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان جغرافیا در مدارس متوسطه کلان‌شهر جالینگو	افزایش نمرات در گروهی که با مهارت‌های مطالعه، آموزش داده‌شده بودند
Amponsah et al. (2020)	تجزیه و تحلیل مهارت‌های مطالعه به کار گرفته شده توسط دانشجویان علوم در غنا	استفاده مطلوب فراگیران از استراتژی‌های مهارت مطالعه در یادگیری
Kamel et al. (2020)	کاوش مهارت‌های مطالعه در میان دانشجویان دانشگاه در ریاض عربستان سعودی	طراحی دوره‌های آموزشی مهارت‌های مطالعه در جهت افزایش سطح استفاده از مهارت‌های مطالعه
Tulasi (2020)	مهارت‌های مطالعه و تکنیک‌های ساده برای یادگیری	تأثیر مهارت‌های مطالعه بر مطالعه کارآمد و یادگیری
Mamatkulova & Nilufar (2020)	مهارت‌های مطالعه به‌عنوان یک کلید موفقیت در سیستم آموزش عالی	تأثیر توسعه مهارت مطالعه در تمام جنبه‌های زندگی و یادگیری
Goguş & Ertek (2020)	رویکرد نمره‌گذاری برای ارزیابی مهارت‌های مطالعه و سبک‌های یادگیری	تفاوت معنادار میان دانشجویان با سبک‌های مختلف یادگیری در نمره مهارت‌های مطالعه
Hartung et all. (2020)	مداخله جدید مهارت‌های مطالعه و سازمانی برای دانشجویان بیش‌فعال	کاهش علائم عدم توجه و اختلال در خودپنداره دانشجویان از طریق مهارت‌های مطالعه
AlFaris et al. (2019)	رابطه بین مهارت‌های مطالعه و علائم افسردگی در دستیاران پزشکی.	کاهش علائم افسردگی با بالارفتن مهارت مطالعه
Sera & McPherson (2019)	تأثیر دوره مهارت‌های مطالعه بر ارزیابی دانشجویان از مهارت‌ها و راهبردهای یادگیری خود	تأثیر دوره مهارت‌های مطالعه بر ارزیابی از راهبردهای یادگیری
	اعتبارسنجی مقیاس مهارت‌های مطالعه جدید برای ارائه توضیحی برای علائم افسردگی در بین دانشجویان پزشکی	یادگیری مهارت‌های مطالعه منجر به کاهش افسردگی و بالارفتن نمرات تحصیلی
AlFaris et al. (2018) Naqvi et al. (2018)	ارزیابی مهارت‌های مطالعه در بین دانشجویان مقطع کارشناسی در یک دانشگاه خصوصی عمان	عدم برخی از مهارت‌های مطالعه در دانشجویان از قبیل: تفکر انتقادی و خلاق، مدیریت زمان و آمادگی برای آزمون
Rodriguez & Armellini (2017)	توسعه خودکارآمدی از طریق یک دوره آنلاین در زمینه مهارت‌های مطالعه	تأثیر مثبت مهارت‌های مطالعه در توسعه خودکارآمدی
Zamor et al. (2017)	رویکردها و مهارت‌های مطالعه دانشجویان دامپزشکی: اثرات یک بازنگری درسی.	یادگیری مهارت مطالعه منجر به بهبود اجرای برنامه‌های درسی دانشجو محور و پژوهش محور و همچنین شناسایی مشکلات و یادگیری عمیق‌تر دانشجویان می‌گردد.
Al-Otaibi(2017)	اثر بخشی آموزش ترکیبی مبتنی بر تخته‌سیاه در توسعه پیشرفت تحصیلی، مهارت‌های مطالعه و	با بالاتر رفتن مهارت‌های مطالعه دانشجویان، اعتمادبه‌نفس آنان نیز افزایش پیدا می‌کند.

نویسندگان	عنوان پژوهش	نتایج
	اعتماد به نفس در بین دانشجویان دانشگاه پرنسس نوره بنت عبدالرحمن	
Mahdion & Kiani (2017)	رابطه کنترل شناختی - هیجانی و مهارت‌های مطالعه با اهمال کاری تحصیلی در دانشجویان دانشکده بهداشت و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی زنجان	وجود رابطه منفی بین مولفه‌های مهارت مطالعه و اهمال کاری تحصیلی

گام پنجم: تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی: در فراترکیب ایجاد یک دید واحد و یکپارچه از یافته‌ها به عنوان هدف اصلی آن محسوب می‌شود. این روش برای شفاف‌سازی مفاهیم، الگوها و نتایج در پالایش حالت‌های موجود دانش و ظهور مدل‌های عملیاتی و نظریه‌ها مورد استفاده قرار خواهد گرفت. در این مرحله محقق موضوعاتی را جستجو می‌کند که در میان مطالعات موجود در فراترکیب شناسایی شده‌اند و به محض شناسایی و مشخص شدن موضوع، پژوهشگر طبقه‌بندی جدید خود را ارائه می‌دهد که موضوع را به بهترین شکل توصیف خواهد کرد که در جداول ۲ و ۳ ارائه شده است.

گام ششم: کنترل کیفیت: در این بخش محقق به دنبال بررسی این است که "آیا یافته‌ها دارای روایی و پایایی مناسب هستند؟" و با بازگشتن به گام‌های قبل به دنبال اطمینان پیدا کردن از یافته‌های خود برمی‌آید. در سرتاسر پژوهش، تلاش خواهد شد تا برای هر یک از گام‌ها و اقدامات اتخاذ شده توضیحات و توصیفات روشن و واضحی ارائه شود. همچنین استراتژی‌های جستجوی منابع در اشکال مختلف بکار گرفته خواهد شد تا بتوان به تمامی آن‌ها دسترسی پیدا کرد؛ بنابراین در پژوهش حاضر، از چهار روش اعتباریابی فراترکیب مدنظر (Sandelowski & Barroso (2007)، یعنی اعتباریابی‌های توصیفی، تفسیری، نظری و پراگماتیک به صورت زیر بهره برده شده است:

۱. مشورت با کتابدار مرجع (اعتباریابی توصیفی)،
۲. مشورت با متخصص پژوهش‌های فراترکیب (اعتباریابی نظری)، مشورت با متخصص مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی (اعتباریابی پراگماتیک)،
۳. جستجوی مستقل منابع حداقل توسط سه بازنگر (اعتباریابی توصیفی)،
۴. ارزیابی مستقل هر گزارش حداقل توسط چهار بازنگر (اعتباریابی توصیفی و تفسیری)،
۵. جلسه‌های هفتگی تیم پژوهشی به منظور بحث درباره نتایج جستجوها و شکل‌دهی و اصلاح راهبردهای جستجوی منابع (اعتباریابی توصیفی)،
۶. جلسه‌های هفتگی تیم پژوهشی به منظور بحث درباره نتایج ارزیابی‌ها و تصمیم‌گیری درباره راهبردهای ارزیابی مطالعات (اعتباریابی توصیفی و تفسیری)،
۷. جلسه‌های هفتگی تیم پژوهشی به منظور تثبیت حوزه‌های مورد توافق و مذاکره درباره‌ی حوزه‌ها و موارد شامل اختلاف نظر تا رسیدن به اجماع (اعتباریابی توصیفی و تفسیری و نظری)،
۸. مستندسازی از تمام فرایندها، رویه‌ها، تغییرات در روند کار و نتایج.
۹. برگزاری نشست‌های تیمی تفکر با صدای بلند (اعتباریابی توصیفی و تفسیری و نظری و پراگماتیک).

گام هفتم: ارائه یافته‌ها

در پژوهش حاضر با استفاده از تکنیک تحلیل محتوای کیفی و استخراج مولفه‌های توسعه مهارت مطالعه دانشجویان در قالب کدهای باز^۱، کدهای محوری^۲ و گزینشی^۳، مدل متناسب با آن طراحی شد.

یافته‌های پژوهش

با تجزیه و تحلیل داده‌ها، ابتدا ۹۴ کد اولیه مهارت سازی مطالعه استخراج و سپس با شیوه فراچکیده نویسی و دسته بندی، در نهایت ۳۴ کد باز استخراج گردید که در جدول شماره ۲، قابل مشاهده است.

جدول شماره ۲: کدهای باز مهارت مطالعه

منبع	کدهای باز
Firth (2024), Nakhostin Goldoost et al. (2020), Khan et al. (2020), Michael et al. (2020), Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Tulasi (2020), Mahdion & kiani (2017), Didarloo et al. (2013), Sowari (2017), Mohammadi & Jafari (2014), Naqvi et al. (2013), Mamatkulova & Nilufar (2020), Downing (2016).	مهارت خواندن
Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Tulasi (2020), Noormohammadi et al. (2018), Mahdion & kiani (2017), Didarloo et al. (2013), Sowari (2017), Mohammadi & Jafari (2014), Hartung et al. (2020), Rodriguez & Armellini (2017), Downing (2016).	مهارت نوشتن و خلاصه نویسی
Nakhostin Goldoost et al. (2020), kong & stocco (2021), Khan et al. (2020), Michael et al. (2020), Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Tulasi (2020), Mamatkulova & Nilufar (2020), Noormohammadi et al. (2018), Mahdion & kiani (2017), Didarloo et al. (2013), Sowari (2017), Hartung et al. (2020), Rodriguez & Armellini (2017), Goguş & Ertek (2017), Naqvi et al. (2013), Downing (2016).	یادداشت برداری
Nakhostin Goldoost et al. (2020), Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Noormohammadi et al. (2018), Mahdion & kiani (2017), Didarloo et al. (2013), Sowari (2017), Hartung et al. (2020), Naqvi et al. (2013), Downing (2016).	آمادگی جهت امتحان
Nakhostin Goldoost et al. (2020), Firth (2024), Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Noormohammadi et al. (2018), Mahdion & kiani (2017), Sowari (2017), Mohammadi & Jafari (2014), Goguş & Ertek (2017), Sera & McPherson (2019), Naqvi et al. (2013), Griffin et al. (2012), Downing (2016).	حافظه و تمرکز
Nakhostin Goldoost et al. (2020), Hawkins et al. (2021), Michael et al. (2020), Kamel et al. (2020), Mamatkulova & Nilufar (2020), Didarloo et al. (2013), Sowari (2017), Mohammadi & Jafari (2014), Rodriguez & Armellini (2017), Goguş & Ertek (2017), Sera & McPherson (2019), Naqvi et al. (2013), Jansen & Suhre (2010), Griffin et al. (2012), Downing (2016).	مدیریت زمان
Hawkins et al. (2021), Michael et al. (2020), Kamel et al. (2020), Mamatkulova & Nilufar (2020), Didarloo et al. (2013), Sowari (2017), Mohammadi & Jafari (2014), Rodriguez & Armellini (2017), Goguş & Ertek (2017), Sera & McPherson (2019), Naqvi et al. (2013), Jansen & Suhre (2010), Griffin et al. (2012), Nakhostin Goldoost et al. (2020), Khan et al. (2020), Aboagye et al. (2020), Tulasi (2020), Mahdion & kiani (2017), Didarloo et al. (2013), Sowari (2017), Naqvi et al. (2013), Mamatkulova & Nilufar (2020), Downing (2016).	سرعت مطالعه
Tulasi (2020), Khan et al. (2020), Goguş & Ertek (2017), Jansen & Suhre (2010), Torabi et al. (2020), Downing (2016).	به یاد سپاری

¹Open coding

² Axial coding

³Selective coding

منبع	کدهای باز
Hawkins, Goddard & Favero(2021), kong & stocco (2021), Kamel et al. (2020), Tulasi (2020), Hartung et al. (2020), Sowari (2017), Didarloo et al. (2013), Downing (2016).	برنامه‌ریزی (تقسیم کارهای بزرگ به کوچک)
Torabi et al. (2020), Khan et al. (2020), Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Mahdion & kiani (2017), Didarloo et al. (2013), Hartung et al. (2020), Griffin et al. (2012), Downing (2016).	انگیزه
Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Mahdion & kiani (2017), Didarloo et al. (2013), Sowari (2017), Hartung et al. (2020), Naqvi et al. (2013), Nakhostin Goldoost et al. (2020), Noormohammadi et al. (2018).	شرکت در کارگاه‌های آموزشی
Khan et al. (2020) ،Aboagye et al. (2020) ،Kamel et al. (2020) ،Mahdion & kiani (2017)، Didarloo et al. (2013) ،Goguş & Ertek (2017) ،Griffin et al. (2012) ،Downing (2016)	سازماندهی اطلاعات
Michael et al. (2020), Sera & McPherson (2019), Downing (2016), kong & stocco (2022), kong & stocco (2021), Nakhostin Goldoost et al. (2020), Khan et al. (2020), Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Tulasi (2020), Didarloo et al. (2013),.	وسایل کمک آموزشی و بسته‌های آموزشی
Goguş & Ertek (2017), Kamel et al. (2020), Tulasi (2020), Downing (2016).	تعیین هدف
Sera & McPherson (2019), Goguş & Ertek (2017), , Downing (2016), Mohammadi & Jafari (2014), Griffin et al. (2012).	خودارزیابی
،Noormohammadi et al. (2018), Rodriguez & Armellini (2017), Mahdion & kiani (2017), Griffin et al. (2012).	خودکارآمدی
Naqvi et al. (2018), Bulut (2017), Chigerwe, Ilkiw & Boudreaux (2011), Torabi et al. (2020).	تقویت انواع تفکر (انتقادی، تحلیلی، خلاق و بصری)
Hawkins, Goddard & Favero(2021), Zamor et al. (2017), Mohammadi & Jafari (2014), Didarloo et al. (2013), Downing (2016).	بهبود اجرای برنامه درسی دانشجو محور و پژوهش محور
Lassiter& Campbell (2023), Torabi et al. (2020), Hashemi Asl et al. (2023), Zamor et al. (2017), Husmann et al. (2016), Rani et al. (2020), Hedin& Kann (2019), Tulasi (2020), Mamatkulova & Nilufar (2020), Zamor et al. (2017), Chigerwe, Ilkiw & Boudreaux (2011), Downing (2016).	یادگیری اثربخش
AlFaris et al. (2019), AlFaris et al. (2018).	کاهش افسردگی
Lassiter& Campbell (2023), Michael et al. (2020), Goguş & Ertek (2017), Downing (2016) Bulent et al. (2015), Jansen & Suhre (2010).	بالا تر رفتن نمرات
Bhandari& Rainford (2022), Ali et al. (2021), Zare& Shafiei (2023), Lassiter& Campbell (2023).	رفع استرس
Ali et al. (2021), Monzami Tabar (2020), Yamin Firooz et al. (2019), Downing (2016).	ایجاد نگرش مثبت نسبت به دروس
Firth (2024), Nakhostin Goldoost et al. (2020), D'Souza & Broeseker (2022), Aboagye et al. (2020), Kamel et al. (2020), Tulasi (2020), Noormohammadi et al. (2018), Mahdion & kiani (2017), Didarloo et al. (2013), Downing (2016), Durnalii et all. (2023), Bui et all. (2024).	آموزش مهارت‌های فرانشناختی برنامه‌ریزی، نظارت، نظم‌دهی
Lassiter& Campbell (2023), Zahiri (2020), Zare& Shafiei (2023), Downing (2016).	کاهش اضطراب
Lassiter& Campbell (2023), Joseph (2022), Vo et al. (2022), Tus et al. (2020), Torabi et al. (2020), Mamatkulova & Nilufar (2020), Downing (2016).	تعادل در زندگی و تحصیل

منبع	کدهای باز
Torabi et al. (2020), Al-Otaibi (2017), Nakhostin Goldoost et al. (2020), Kamel et al. (2020), Hartung et al. (2020), Aboagye et al. (2020), Downing (2016).	افزایش اعتماد به نفس

سپس در مرحله بعد هر کدام از کدهای باز متناسب با سؤال‌های پژوهش دسته‌های پیشنهادی، فرایند و پیامد دسته‌بندی شدند.

۱-پیشایندهای توسعه مهارت مطالعه در دانشجویان چیستند؟

از میان ۳۴ کد باز، ۱۰ کد در دسته کدهای محوری پیشایندهای مهارت مطالعه قرار گرفت. سپس این ۱۰ کد محوری در دو دسته کدهای محوری فردی (مهارت خواندن، نوشتن و خلاصه نویسی، حافظه و تمرکز و...) و کدهای محوری محیطی (وسایل کمک آموزشی و آمادگی جهت امتحان) قرار گرفتند.

جدول شماره ۳: پیشایندهای مهارت مطالعه

کدهای باز	کد محوری ۱	کد محوری ۲
مهارت خواندن، نوشتن و خلاصه نویسی، حافظه و تمرکز، برنامه ریزی، انگیزه، تعیین هدف، خلاقیت، مسئولیت پذیری	فردی	پیشایندها
وسایل کمک آموزشی، آمادگی جهت امتحان	محیطی	

۲-فرایندهای مهارت مطالعه در دانشجویان چیستند؟

از میان ۳۴ کد باز، ۱۱ کد در دسته کدهای محوری فرایندهای مهارت مطالعه قرار گرفت. سپس این ۱۱ کد محوری در سه دسته کدهای محوری فردی (یادداشت برداری، مدیریت زمان، سرعت مطالعه و...)، کدهای محوری گروهی (یادگیری مشارکتی/به کارگیری روشهای نوین، گروه های مطالعه مجازی) و کدهای محوری محیطی (آموزش مهارت های فراشناختی، مواجهه با چالش-ها/شرکت در کارگاه های آموزشی) قرار گرفتند.

جدول ۴ فرایندهای مهارت مطالعه

کدهای باز	کد محوری ۱	کد محوری ۲
یادداشت برداری، مدیریت زمان، سرعت مطالعه، سازماندهی اطلاعات، خودارزیابی	فردی	فرایندها
یادگیری مشارکتی، به کارگیری روش های نوین، گروه های مطالعه مجازی	گروهی	
آموزش مهارت های فراشناختی، مواجهه با چالش ها، شرکت در کارگاه های آموزشی	محیطی	

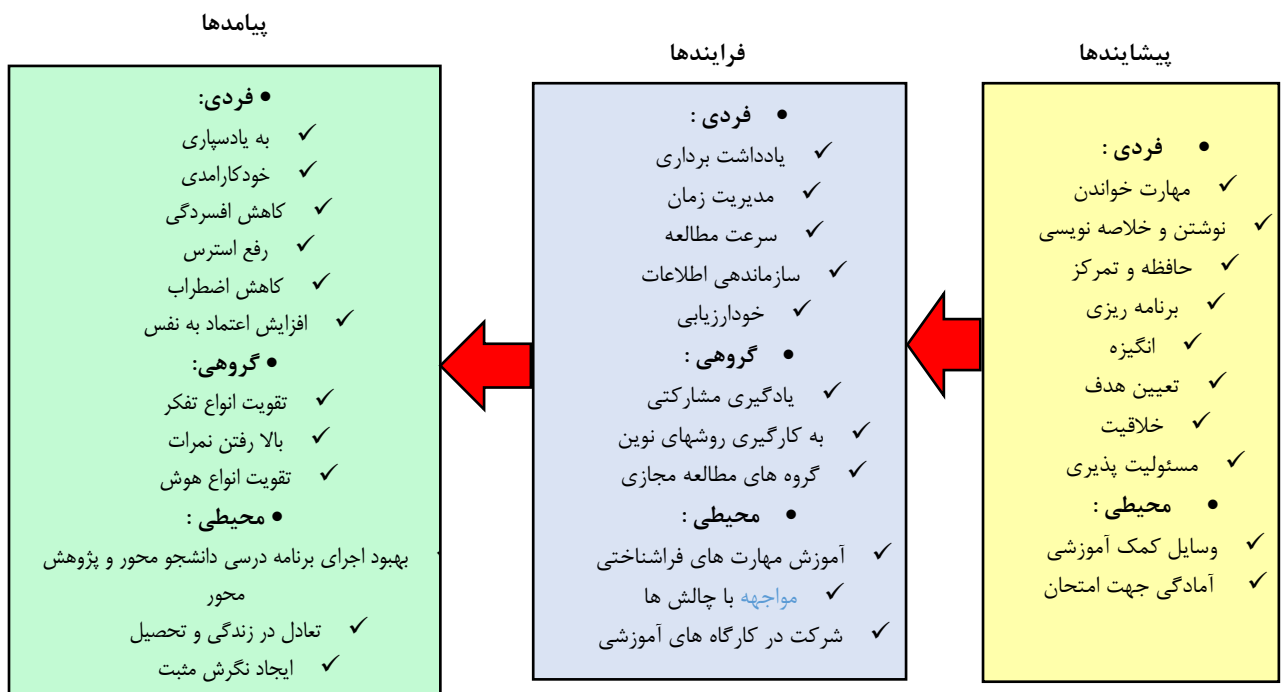
۳-پیامدهای مهارت مطالعه در دانشجویان چیستند؟

از میان ۳۴ کد باز، ۱۳ کد در دسته کدهای محوری پیامدهای مهارت مطالعه قرار گرفت. سپس این ۱۳ کد محوری در سه دسته کدهای محوری فردی (به یادسپاری، خودکارآمدی، کاهش افسردگی، رفع استرس و...)، کدهای محوری گروهی (تقویت انواع تفکر، بالا رفتن نمرات، تقویت انواع هوش) و کدهای محوری محیطی (بهبود اجرای برنامه درسی دانشجو محور و پژوهش محور، تعادل در زندگی و تحصیل، ایجاد نگرش مثبت) قرار گرفتند.

جدول شماره ۵: پیامدهای مهارت مطالعه

کدهای باز	کد محوری ۱	کد محوری ۲
به یاد سپاری، خودکار آمدی، کاهش افسردگی، رفع استرس، کاهش اضطراب، افزایش اعتماد به نفس	فردی	پیامدها
تقویت انواع تفکر، بالارفتن نمرات، تقویت انواع هوش	گروهی	
بهبود اجرای برنامه درسی دانشجو محور و پژوهش محور، تعادل در زندگی و تحصیل، ایجاد نگرش مثبت/یادگیری اثربخش	محیطی	

۳- چه رابطه‌ای میان پیشایندها، فرایندها و پیامدهای مهارت مطالعه در دانشجویان وجود دارد؟

شکل شماره ۱: مدل توسعه مهارت های مطالعه دانشجویان

در این مرحله، بر اساس کدگذاری گزینشی، مدل نهایی توسعه مهارت مطالعه دانشجویان شکل گرفت. شکل شماره ۱ مدل نهایی توسعه مهارت مطالعه دانشجویان را نشان می دهد. در این مدل ۳۴ کد باز در سه دسته کدهای محوری پیشایند، فرایند و پیامد قرار گرفتند و به صورت ادغام شده یک مدل را تشکیل دادند. که هر کدام از کدهای محوری پیشایند نیز به دو دسته کدهای محوری فردی و کدهای محوری محیطی، کدهای محوری فرایند نیز به سه دسته کدهای فردی، گروهی و محیطی و کدهای محوری پیامد نیز در سه دسته کدهای فردی، گروهی و محیطی قرار گرفتند. ارتباط بین پیشایندهای مطالعه، فرایندهای مطالعه و پیامدهای مطالعه در این مدل به ما نشان می دهد که برای مطالعه بایستی چه اقداماتی را تحت عنوان پیشایندهای لازم جهت امر مطالعه در نظر

گرفت و سپس در حین مطالعه چه فرایندهایی صورت می پذیرد که حاصل آنها چه دستاورد و پیامدی برای دانشجویان بر جای می گذارد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر باهدف طراحی مدلی جهت توسعه مهارت‌های مطالعه دانشجویان از طریق رویکرد فراترکیب نظریه‌ساز صورت پذیرفت. از جمله نگرانی‌های نظام آموزشی، پیشرفت تحصیلی و یادگیری فراگیران است. حال آنکه از جمله متغیرهای مهم و تأثیرگذار در پیشرفت تحصیلی، مهارت‌های مطالعه است (Wu et al. 2022). مهارت‌های مطالعه از جمله ابزارهای یادگیری است که به فراگیران کمک می‌کند تا اطلاعات تازه را با اطلاعات قبلاً آموخته شده ترکیب نماید و آنها را برای نگه داشتن در حافظه بلند مدت خود آماده سازد (Bay et al., 2024; Aboghi et al., 2020; Kamel et al., 2020 and Mahdiyoon and Kiani, 2017). پس چنین بنظر می‌رسد، توجه به آموزش مهارت مطالعه می‌تواند یک شاخص کلیدی بالقوه باشد که نتایج یادگیری و انگیزه فراگیران را بهبود بخشد، پس وقتی که یادگیرنده از طریق آموزش مهارت‌های مطالعه، موفقیت کسب کند در او نسبت به یادگیری بیشتر، انگیزه ایجاد می‌گردد (Khan et al., 2020 and Abogi et al., 2020). لذا، شناسایی مولفه‌های مهارت مطالعه همواره حائز اهمیت بوده است. در پژوهش حاضر، پس از جست‌وجوی نظام‌مند و تحلیل هدفمند ۳۴ کد باز از جمله مهارت خواندن، نوشتن و خلاصه نویسی، یادداشت برداری، آمادگی جهت امتحان، تمرکز و حافظه، مدیریت زمان، به یادسپاری، انگیزه، سازماندهی اطلاعات، وسایل کمک آموزشی، تعیین هدف، خودارزیابی و... استخراج شدند، در مرحله بعد کدهای باز در کدهای محوری فردی، محیطی و گروهی قرار گرفتند و نهایتاً همه مضامین محوری بر اساس کدگذاری گزینشی در یکی از مؤلفه‌های پیشایندها، فرایندها و پیامدهای مهارت سازی مطالعه قرار گرفتند و مدل نهایی تشکیل شد. یافته‌های پژوهش حاکی از این است که مؤلفه‌های مهارت مطالعه در سه سطح فردی، محیطی و گروهی وجود داشته و می‌توانند به عنوان پیشایندها، فرایندها و پیامدها کیفیت مطالعه افراد و در نتیجه عملکرد تحصیلی افراد را تحت تأثیر قرار دهند. به بیان دیگر توسعه مهارت‌های مطالعه افراد متأثر از پیشایندهایی نظیر مهارت خواندن، نوشتن و خلاصه نویسی، آمادگی جهت امتحان، حافظه و تمرکز، انگیزه، تعیین هدف، خلاقیت، مسئولیت‌پذیری و وسایل کمک آموزشی می‌باشد، افراد با این پیشایندها در فرایند مطالعه درگیر شده و با تقویت و ارتقا و به کارگیری مؤلفه‌های فرایند مهارت‌های مطالعه نظیر یادداشت برداری، مدیریت زمان، سرعت مطالعه، سازماندهی اطلاعات، خودارزیابی، یادگیری مشارکتی، به کارگیری روش‌های نوین، گروه‌های مطالعه مجازی، آموزش مهارت‌های فراشناختی، مواجهه با چالش‌ها، شرکت در کارگاه‌های آموزشی می‌توانند به پیامدهای توسعه مهارت‌های مطالعه از جمله به یادسپاری، خودکارآمدی، کاهش افسردگی، رفع استرس، کاهش اضطراب، افزایش اعتماد به نفس، تقویت انواع تفکر، بالا رفتن نمرات، تقویت انواع هوش، بهبود اجرای برنامه درسی دانشجو محور و پژوهش محور، تعادل در زندگی و تحصیل، ایجاد نگرش مثبت، یادگیری اثربخش دست یابند.

بر اساس یافته‌های به دست آمده در این پژوهش یکی از مؤلفه‌های پیشایندها مهارت مطالعه در سطح فردی، خواندن است. همه اشخاص برای افزایش دانش خود در زمینه‌های مختلف و حتی برقراری ارتباط نیازمند دو مهارت اساسی خواندن و نوشتن هستند. این دو مهارت از جمله مهارت‌های پایه برای رشد بشر محسوب می‌گردد. خواندن و درک مطلب به عنوان یک فرایند ذهنی محسوب می‌شود؛ لذا راهبردهای فراشناختی همواره نقش بسزایی در جهت بهبود این نوع مهارت مطالعه داشته‌اند.

از جمله پژوهش‌هایی که تأثیر استفاده از راهبردهای فراشناختی بر مهارت خواندن را مورد بررسی قرار دادند، پژوهش ممی و (Bozkurt (2013), Rashidi et al. (2019) و به تازگی Firth (2024) بود؛ لذا آموزش راهبردها جهت تقویت مهارت خواندن اگرچه

به خودی خود در امر خواندن به یادگیرنده کمک می‌کند؛ ولی با وجود دیگر متغیرها است که قدرت تأثیرگذاری آن بیشتر می‌شود (Maqsoodi et al., 2019); بنابراین مهارت خواندن مکمل یادگیری است. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های Nakhostin Goldoost et al. (2020), Khan et al. (2020), Michael et al. (2020), Aboagye et al. (2020), Hashemi Asl et al. (2023) al. همخوانی داشته است.

حافظه و تمرکز نیز از دیگر مؤلفه‌های پیشاینده توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی است. ارتباط تنگاتنگی بین یادگیری و حافظه وجود دارد زیرا حافظه، توانایی به یادآوری اطلاعات یادگرفته شده است (Moghimi et al., 2019). حال آنکه یک سری راهکار در جهت افزایش قابلیت حافظه وجود دارد از قبیل به کارگیری مهارت‌های شناختی و فراشناختی. (Naderi et al. (2022), در پژوهش خود بیان نمودند که آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی بر بهبود عملکرد حافظه (رمزنویسی، حافظه عددی، سرعت مطالعه و درک مطالعه) افراد دارای اثربخشی قابل توجهی بوده است. لذا می‌توان از راهبردهای فوق در جهت افزایش قابلیت حافظه و درک مطالعه افراد در مراکز آموزشی و تحصیلی استفاده نمود. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های (Sowari (2017), Mohammadi & Jafari (2019), Goguş & Ertek (2017) and Sera & McPherson (2019) همخوانی دارد.

محرک انگیزه نیز به‌عنوان مؤلفه‌ای از پیشایندهای توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی حائز اهمیت‌اند. داشتن انگیزه در هر فعالیتی به‌مثابه نیروی محرکه آن فعالیت می‌باشد و این مؤلفه از جمله عوامل اساسی در یادگیری است که قادر است بر جنبه‌های مختلف رفتاری دانشجویان در محیط‌های آموزشی مؤثر باشد (Brewer & Burgess, 2005). این مقوله یک رفتار روان‌شناختی است که موجب پایداری رفتار فرد می‌گردد (Katbi et al. (2024). Gotha, (2012), انگیزه تحصیلی دانشجویان را یکی از مهم‌ترین چالش‌های دانشگاهی برشمردند که نقش مهم و تأثیرگذاری بر پیشرفت تحصیلی آنان دارد. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های (Khan et al (2020), Kamel et al. (2020) and Mahdion & Kiani (2017) (Aboagye et al. (2020) همخوانی دارد.

آمادگی جهت امتحان از دیگر مؤلفه‌های پیشایندهای مهارت‌های مطالعه در سطح محیطی است. اینکه آزمون به یکباره برگزار گردد یا با اعلام زمان از قبل و پیش آمادگی مهارت آموزان، نتایج بسیار متفاوتی را به دست می‌دهد. فراگیران برای کسب آمادگی برای شرکت در آزمون به طرق مختلفی از جمله شرکت در کلاس‌های تقویتی، حل کتاب‌های کمک آموزشی، دیدن فیلم‌های آموزشی مرتبط و... بررسی راه‌های مختلف جهت آماده شدن دانشجویان برای امتحان ضروری می‌باشد. تحقیقی که توسط دو و فاکس^۱ (۲۰۱۱) انجام شد نیز نشان داد شرکت در دوره‌های آمادگی آزمون، بر افزایش انگیزه برای شرکت در آزمون، تأثیر بسزایی داشته است. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های (Nakhostin Goldoost et al. (2020), Aboagye et al. (2020) and Kamel et al. (2020) همخوانی دارد.

مهارت نوشتن و خلاصه نویسی از جمله دیگر مؤلفه‌های فرایند توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی است. این مهارت که در کنار مهارت خواندن به صورت همزمان تقویت می‌گردد منجر به تسهیل ثبت و یادسپاری اطلاعات می‌گردد. نوشتن جدیدترین مهارتی است که با خواندن در طی مراحل آموزش رسمی آموخته می‌شود. نوشتن در نتیجه سازماندهی اطلاعاتی که با در نظر گرفتن هدف، روش، موضوع و محدودیت‌های نوشتاری از طریق فرآیندهای ذهنی مختلف مانند مرتب سازی، طبقه‌بندی، ایجاد روابط، انتقاد، برآورد، تجزیه و تحلیل و تلفیق و سپس بیان این اطلاعات سازمان یافته با حروف، هجا، کلمات و جملات ایجاد می‌شود (Balowt,

¹ Doe & Fox

(2017). نتایج این مولفه با پژوهش‌های Tulasi (2020), Noormohammadi et al. (2018), Mahdion & kiani (2017) and Didarloo (2014), Hashemi Asl et al. (2013), et al. همخوانی دارد.

وسایل کمک‌آموزشی نیز از جمله مهم‌ترین مؤلفه پیشایند توسعه مهارت مطالعه در سطح محیطی است. در طول تدریس معلمان و یا حتی مطالعه فردی دانش آموزان جهت فراگیری بهتر مطالب و اطلاعات به وسایل و یا امکاناتی که به درک مطالب به صورت هر چه ساده‌تر منجر شود، نیازمندند که از این موارد به عنوان وسایل کمک آموزشی یاد می‌گردد. وسایل کمک‌آموزشی و امکانات لازم، کمک قابل توجهی در فرایند یاددهی یادگیری خواهد نمود. وسایل کمک آموزشی ادوات و اشیایی هستند که موجب فهم بهتر و بیش‌تر موضوع آموزش به فراگیران می‌گردند (Sharma et al., 2015). این وسایل از جمله نیازهای مهم و ابتدایی آموزش به شمار می‌روند و با استفاده از درگیر کردن حواس مختلف تدریس و یادگیری را اثربخش‌تر می‌سازند. تأثیر وسایل کمک‌آموزشی بر ایجاد علاقه و انگیزه فراگیران موجب می‌گردد تا فراگیران نسبت به استفاده از این ابزارها و انجام تکالیف رغبت و انگیزه بیش‌تری داشته باشند. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های Michael et al. (2020), Pali & Tafazzoli (1400), Didarloo et al. (1392) and Sera & McPherson (2019) همخوانی دارد.

یکی دیگر از مؤلفه‌های پیشایند توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی، تعیین هدف است. همان‌طور که انگیزه در مهارت مطالعه دارای اهمیت بسیار زیادی است داشتن هدف نیز به صورت مستقیم و غیر مستقیم بر کیفیت مطالعه تأثیر می‌گذارد. در نتیجه تعیین هدف از مولفه‌های تأثیرگذار دیگر است. ثابت (Ames (1992) and Khah et al. (2019), این مقوله را بیانگر الگوی منسجمی از باورهای افراد می‌داند که منجر به گرایش فرد به شیوه‌های مختلف و موقعیت‌های مختلف می‌گردد. مطابق با پژوهش‌های یادشده از جمله عوامل مؤثر و تأثیرگذار و از جمله اولین اقدام جهت یادگیری هدف‌گذاری می‌باشد که این خود در ادامه ایجاد انگیزه و به تبع سهولت یادگیری و در نتیجه منجر پیشرفت تحصیلی فراگیران می‌گردد. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های Goguş & Ertek (2017) همخوانی دارد.

از مؤلفه‌های فرایند توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی، یادداشت برداری است. در امتداد مهارت نوشتن، مهارت خلاصه نویسی و یادداشت برداری روزانه منجر به ثبت حقایق مهم و اکتشافات زیادی می‌گردد. یادداشت برداری یک فعالیت فراگیر و مهم است که شامل یادداشت‌هایی است که از سخنرانی‌ها در کلاس‌ها گرفته می‌شود (Porley & Wolf, 2019). بنابراین، دانشجویان نیز به منظور بهبود میزان اطلاعاتی که از سخنرانی‌ها به یاد می‌آورند، مرتباً به یادداشت برداری می‌پردازند. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های Khan et al. (2020), Michael et al. (2020), Aboagye et al. (2020) همخوانی دارد.

سازماندهی اطلاعات، یکی دیگر از مؤلفه‌های فرایند توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی است که نقش اساسی در مطالعه دارد، سازماندهی اطلاعات کسب شده در ذهن به تسهیل و تسریع به یادسپاری مطالب کمک می‌نماید. عوامل مختلفی بر سازماندهی اطلاعات افراد تأثیرگذار است، که از جمله می‌توان به عوامل مرتبط با مدیریت اطلاعات شخصی، عوامل فردی، عوامل شغلی، عوامل مربوط به رایانه و عوامل مربوط به اطلاعات و منابع اطلاعاتی اشاره نمود. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های Khan et al (2020), Imani (2020), Tayibi et al (1400), Aboagye et al. (2020) and Kamel et al. (2020) همخوان است.

مدیریت زمان نیز از جمله مؤلفه‌های فرایند توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی است. آموزش مهارت‌های مدیریت زمان بر موفقیت تحصیلی و افزایش نظم در فعالیت‌های روزمره و انجام تکالیف درسی دانشجویان همواره نقش مهمی داشته است. از آنجایی که زمان منبع محدودی به شمار می‌رود مدیریت آن در محیط‌های آموزشی از اهمیت بسزایی برخوردار است. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های Rodriguez & Armellini (2017), Goguş & Ertek (2017), Sera & McPherson (2019) همخوانی دارد.

خودارزیابی نیز از مؤلفه‌های تاثیر گذار در فرایند توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی است. (Saifi et al. (2013) بر این عقیده‌اند که خودارزیابی مستمر دانشجویان بر خودکارآمدی پژوهشی و پیشرفت تحصیلی آنان تأثیر مثبت دارد. (Heydari et al. (2019) نیز، طی پژوهش‌های خود به اهمیت راهبردهای خود ارزیابی در پیشرفت فراگیران پرداختند و (Rahimi et al (1402) خودارزیابی از عملکرد را از ویژگی‌های ضروری یادگیری مادام العمر محسوب نمود. (Panader et al (2018) نیز، از خودارزیابی به عنوان یک مهارت تعیین کننده یاد می‌کنند که فراگیر برای پیشرفت در دوران آموزشی به ویژه در سطوح آموزشی که به شغل‌های آینده منجر می‌گردد به آن نیازمندند. نتایج این مؤلفه با پژوهش‌های (Sera (2017), Goguş & Ertek (2017), Gershasbi et al (1398), Saberi et al. (1402), McPherson & همخوانی دارد. (2019)

به یادسپاری از مؤلفه‌های پیامد توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی است. (Omid et al. (2014) به کارگیری یادسپاری که متناسب با محتوای درسی انتخاب گردد را در بهبود یادگیری دانشجویان مؤثر دانسته و موفقیت دانشجویان در استفاده از الگوی یادسپاری را متأثر از توانمندی اساتید در زمینه به‌کارگیری این الگو، مهارت خلاقیت و شیوه مطالعه دانشجویان برمی‌شمارند. نتایج این مولفه با پژوهش‌های (Khan et al. (2020) و (Jahani & Ebrahimi (2019) همخوانی دارد.

رفع استرس نیز از دیگر مؤلفه‌های پیامد توسعه مهارت مطالعه در سطح فردی است. هنگامی که فراگیر شیوه صحیح مطالعه را به کار می‌گیرد، مطالب سریع تر فراگرفته می‌شوند که این خود منجر به کاهش و یا رفع استرس فراگیران خواهد شد. چنانچه (Lassiter and Campill (2023) راهبردهای مطالعه فعال را منجر به موفقیت تحصیلی بیش‌تر و کاهش استرس دانسته‌اند، Banking (2022) & Ranford نیز به تأثیر مفید پیامدهای مطالعه بر موفقیت دانشجویانی که از لحاظ روحی دچار استرس بودند پی‌بردند. نتایج این مولفه با پژوهش‌های (Sabri et al. (1402) and Jagiello (2024) همخوانی دارد.

از دیگر مؤلفه‌های پیامد مهارت مطالعه که در سطح گروهی قرار گرفته است می‌توان به تقویت انواع تفکر اشاره داشت. برخی از دانشمندان انواع مختلفی از تفکر چون تفکر انتقادی و خلاق را جزئی از مهارت‌های مطالعه محسوب می‌نمایند و بیان می‌کنند که این دسته از تفکرات هم بر مهارت مطالعه تأثیر گذار است و هم توسط ارتقای آن، تقویت می‌گردند (Naqvi et al, 2018) چنانچه تحقیق (Chegro et al (2011) نیز بر این موضوع تأکید داشته که نقش مهارت مطالعه در دانشجویان منجر به تقویت تفکر انتقادی و افزایش یادگیری مثبت در دانشجویان می‌گردد.

در نهایت از جمله مؤلفه‌های پیامد مهارت مطالعه در سطح محیطی، می‌توان به یادگیری اثربخش اشاره نمود، افراد تحت تأثیر محیط و اجتماع پیرامون خود به یادگیری و ارتقای مهارت‌های مطالعه خود می‌پردازند که این امر خوند منجر به فراگیری بهتر مطالب و در نتیجه یادگیری اثربخش خواهد شد. (Torabi et al. (1401) یادگیری مهارت‌های مطالعه را سبب ارتقا کیفیت آموزشی دانسته که این خود منجر به یادگیری اثر بخش و توانمندسازی افراد خواهد شد.

با توجه به آنچه که بیان شد از جمله شاخص‌های مهم در ارزیابی یک نظام آموزشی، پیشرفت تحصیلی فراگیران است و انتظار می‌رود تا فراگیران یک رشد همه جانبه داشته باشند. حال آنکه یکی از مهم‌ترین عوامل پیش بینی کننده در پیشرفت تحصیلی و موفقیت فراگیران در محل آموزش، سطح توانایی و مهارت‌های مطالعه آنان است که باید بطور کامل آنها را بررسی نمود و در برنامه‌های آموزشی آنان گنجانند. بنابراین دانشجویان با شناخت و به‌کارگیری مهارت‌های مطالعه می‌توانند مطالب را بهتر یاد بگیرند و مهارت‌های مطالعه خود را توسعه دهند. لذا بر اساس یافته‌های بدست آمده دانشجویان برای موفقیت و عملکرد بالای تحصیلی باید مجهز به پیشایندهای مهارت مطالعه و تقویت فرایندهای مهارت مطالعه باشند تا به پیامدهای مثبت تقویت مهارت‌های مطالعه بر

اساس مدل طراحی شده دست یابند. طی مطالعات صورت پذیرفته، از جمله نقطه ضعف اکثر کارهای پژوهشی مرتبط با مهارت مطالعه فراگیران، عدم ارائه مدل یا چارچوب جامع قابل قبول بوده است. در این پژوهش سعی شد تا پیشایندها، فرایندها و پیامدهای توسعه مهارت مطالعه شناسایی شوند، چرا که شناخت این موارد منجر به رشد و توسعه مهارت مطالعه دانشجویان و در نتیجه ارتقای عملکرد تحصیلی و اجتماعی دانشجویان خواهد شد. در نتیجه این پژوهش به اساتید پیشنهاد می‌گردد تا ضمن شناسایی مهارت‌های مطالعه، دوره‌های آموزشی خود را همگام با تقویت و توسعه این مهارت‌ها در دانشجویان شکل دهند و نیز به فراگیران پیشنهاد می‌گردد تا قبل، حین و بعد از دوران تحصیل خود به تقویت مداوم مهارت‌های مطالعه بپردازند تا بتوانند، به پیامدهای تقویت این مهارت بسیار مهم دست یابند.

Resources:

- Abbaszadeh, M., & Abbaszadeh, M. (2012). A reflection on validity and reliability in qualitative research. *Applied Sociology*, 23(1), 19–34. {In Persian }
- Aboagye, G. K., Amponsah, K. D., & Johnson, E. A. (2020). Analysis of Study Skills Employed by Ghanaian High School Science Students. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 15(4), 634-650. DOI: 10.18844/cjes.v%vi%i.5047
- AlFaris, E., AlMughthim, M., Irfan, F., Al Maflehi, N., Ponnampereuma, G., AlFaris, H. E., Ahmed, A. M. A., & van der Vleuten, C. (2019). The relationship between study skills and depressive symptoms among medical residents. *BMC medical education*, 19(1), 435. <https://doi.org/10.1186/s12909-019-1870-x>
- AlFaris, E., Irfan, F., AlSayyari, S., AlDahlawi, W., Almuhaideb, S., Almeheidib, A., Almoqati, S., Ahmed, A. M. A., Ponnampereuma, G., AlMughthim, M., Shaffi Ahamed, S., Al Maflehi, N., & Vleuten, C. V. (2018). Validation of a new study skills scale to provide an explanation for depressive symptoms among medical students. *PloS one*, 13(6), e0199037. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0199037>
- Ali, S., Tabassum, A., Hashmi, M. S. S., & Huda, N. (2021). A study skills course for First-Year Medical Students: Experience of a Private Medical School in Pakistan. *Pakistan journal of medical sciences*, 37(1), 65–70. <https://doi.org/10.12669/pjms.37.1.2772>
- Alimohammadi, N., Deghani, M., Almasi, S., Eshterani, E., Joonbakhsh, F., Paymard, A., & Khalili, A. (2018). The relationship between study habits and academic performance of nursing students in Hamedan. *Pazhuhans Journal*, 16(3), 29–38. <https://doi.org/10.21859/psj.16.3.29> {In Persian }
- Almalki, A. D. A., & Elfeky, A. I. M. (2022). The Effect of Immediate and Delayed Feedback in Virtual Classes on Mathematics Students' Higher Order Thinking Skills. *Journal of Positive School Psychology*, 432-440.
- Al-Otaibi, W. H. (2017). The Effectiveness of Blackboard-Based Blended Teaching in the Development of Academic Achievement, Study Skills and Self-Confidence among Students of Princess Nourah bint Abdulrahman University. *International Education Studies*, 10(11), 100-115. <https://doi.org/10.5539/ies.v10n11p100>
- Ames, C. (1992). Achievement goals and the classroom motivational climate. *Student perceptions in the classroom*, 1, 327-348.
- Andreas M. Riege (2003), Validity and reliability tests in case study research: a literature review with “hands-on applications for each research phase, *Qualitative Market Research: An International Journal*, Volume 6, Number 2 pp. 75-86, Griffith University, Nathan, Australia. <https://doi.org/10.1108/13522750310470055>
- Bhandari, R., & Rainford, J. (2022). Exploring the transitions of Neurodivergent Access students to Level One study: *Narratives of study skills and support*. <https://doi.org/10.5334/ijelt.38>
- Boika, T., Paletayeva, V., & Reut, H. (2021, April). DEVELOPMENT OF STUDENTS'SELF-STUDY SKILLS IN THE COURSE OF PROFESSIONALLY INTEGRATED FOREIGN LANGUAGE TRAINING. In *Organizing committee of the conference* (Vol. 7, p. 291). <http://dx.doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.19>
- Brewer EW, Burgess DN. Professor's role in motivating students to attend class. *Journal of STEM Teacher Education* 2005; 42(3): 22-47.
- Bui, H. T., Huyen Nguyen, T. H., Phan, H. A., Hoang, H. T., Tran, D. T., & Hoang, V. L. (2024, March). The Short Version of Approaches and Study Skills Inventory for Students: A Confirmatory Factor Analysis in Vietnamese Nursing Students. In *Nursing Forum* (Vol. 2024). Hindawi. <https://doi.org/10.1155/2024/4260431>

- Bulent, A., Hakan, K., & Aydin, B. (2015). An analysis of undergraduates' study skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 197, 1355-1362. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.389>
- Cardinale, J. A., & Johnson, B. C. (2017). Metacognition modules: A scaffolded series of online assignments designed to improve students' study skills. *Journal of microbiology & biology education*, 18(1). <https://doi.org/10.1128/jmbe.v18i1.1212>
- Chigerwe, M., Ilkiw, J. E., & Boudreaux, K. A. (2011). Influence of a veterinary curriculum on the approaches and study skills of veterinary medical students. *Journal of veterinary medical education*, 38(4), 384–394. DOI: 10.3138/jvme.38.4.384
- Dayupay, J. P., Velos, S. P., Go, M. B., Cababat, F. G., & Golbin Jr, R. A. (2022). College Students' Motivational Strategies, Study Skills, and Mathematics Performance: A Structural Model. *Journal of Positive School Psychology*, 2246-2264
- DeKeyser, R. (1997). Beyond explicit rule learning: Automatizing second language morphosyntax. *Studies in Second Language Acquisition*, 19(2), 195–221.
- Delphine, M., Sylvestre, N., Gabriel, N., & Wenceslas, N. (2022). A Psychometric Analysis of the Study Skills Questionnaire for University of Rwanda Undergraduate Students at National Police College. *Creative Education*, 13(3), 862-885. <https://doi.org/10.4236/ce.2022.133057>
- Didarloo, A., Khalkhali, H. R., Rahimi, B., & Elahyari, T. (2013). Study skills status and some related factors among health sciences students at Urmia University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*, 13(9), 753–762. {In Persian}
- Downing, S. (2016). *On course study skills plus edition*. Cengage Learning.
- D'Souza, B., & Broeseker, A. E. (2022). Ascertaining and promoting effective study skills and learning habits of first-year pharmacy students. *Currents in pharmacy teaching & learning*, 14(5), 561–571. <https://doi.org/10.1016/j.cptl.2022.04.011>
- Duche-Pérez, A., CASALI-TURPO, J. R., & PARI-FLORES, R. E. (2024). Academic Stress and Study Habits in Peruvian University Students. *JOURNAL OF DIGITAL LEARNING AND DISTANCE EDUCATION*, 2(8), 682-697. <https://doi.org/10.56778/jdlde.v2i8.167>
- Durnali, M., Orakci, Ş., & Khalili, T. (2023). Fostering creative thinking skills to burst the effect of emotional intelligence on entrepreneurial skills. *Thinking Skills and Creativity*, 47, 101200. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101200>
- Ferguson, L. E., Bråten, I., Skibsted Jensen, M., & Andreassen, U. R. (2023). A longitudinal mixed methods study of Norwegian preservice teachers' beliefs about sources of teaching knowledge and motivation to learn from theory and practice. *Journal of Teacher Education*, 74(1), 55-68. <https://doi.org/10.1177/00224871221105813>
- Finfgeld-Connett, D. (2018). *A guide to qualitative meta-synthesis*. New York, NY, 111 USA:: Routledge.
- Gharshasbi, A., Fathi Vajargah, K., & Arafei, M. (2019). The effect of cooperative peer-learning and self-assessment on self-motivation and academic performance among high school third graders: The Jigsaw model approach. *New Approach in Educational Management*, 10(1), 45–67. {In Persian}
- Golchin, P., Kafi, M., & Sarani, N. (2021). The importance of designing healing gardens in university campuses to improve spatial desirability: A case study of the University of Sistan and Baluchestan. *Environmental Science and Technology*, 23(10), 103–118. {In Persian}
- Gota, A. A. (2012). Effects of parenting styles, academic self-efficacy, and achievement motivation on the academic achievement of university students in Ethiopia.
- Griffin, R., MacKewn, A., Moser, E., & VanVuren, K. W. (2012). Do Learning and Study Skills Affect Academic Performance?--An Empirical Investigation. *Contemporary Issues in Education Research*, 5(2), 109-116.

- Hartung, C. M., Canu, W. H., Serrano, J. W., Vasko, J. M., Stevens, A. E., Abu-Ramadan, T. M., ... & Flory, K. (2020). A New Organizational and Study Skills Intervention for College Students with ADHD. *Cognitive and Behavioral Practice* <https://doi.org/10.1016/j.cbpra.2020.09.005>.
- Hashemi Asl, S. J., Shafiei Sarvestani, M., & Fouladchang, M. (2023). Factors influencing students' study fatigue: A meta-synthesis approach. *Karafan Scientific Quarterly*, 20(Special Issue), 273–306. {In Persian}
- Hawkins, W., Goddard, K., & Favero, C. (2021). A cocurricular program that encourages specific study skills and habits improves academic performance and retention of first-year undergraduates in introductory biology. *CBE—Life Sciences Education*, 20(1), ar4. <https://doi.org/10.1187/cbe.20-06-0117>
- Hedin, B., & Kann, V. (2019). Improving study skills by combining a study skill module and repeated reflection seminars. *Education Research International*, 2019. <https://doi.org/10.1155/2019/9739854>
- Heydari, H., Zare, A., Davoudi, H., & Moeini Kia, M. (2019). Modeling the effectiveness of self-assessment on mathematics achievement of secondary school students in Qom province: The mediating role of self-regulation. *Journal of Educational Psychology Studies*, 16(36), 51–72. {In Persian}
- Hirsh, D. (2012). *Current perspectives in second language vocabulary research*. Bern:
- Hohn, R. L. (2016). *Classroom learning & teaching*. Boston, MI: Longman Publishers USA.
<https://doi.org/10.1177/00224871221105813>.
- Husmann, P. R., Barger, J. B., & Schutte, A. F. (2016). Study skills in anatomy and physiology: Is there a difference?. *Anatomical sciences education*, 9(1), 18–27. <https://doi.org/10.1002/ase.1522>
- Imani Tayebi, S., Soleymanzadeh Najafi, N. S., & Zare Farashbandi. (2021). Personal information organization among faculty members and its influencing factors. *Knowledge Studies*, 14(52). {In Persian}
- Ingaldi, M., Ulewicz, R., & Klimecka-Tatar, D. (2023). Creation of the university curriculum in the field of Industry 4.0 with the use of modern teaching instruments-Polish case study. *Procedia Computer Science*, 217, 660-669. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2022.12.262>
- Jagiello, T., Belcher, J., Neelakandan, A., Boyd, K., & Wuthrich, V. M. (2024). Academic Stress Interventions in High Schools: A Systematic Literature Review. *Child Psychiatry & Human Development*, 1-34. <https://doi.org/10.1007/s10578-024-01667-5>
- Jahani, Z., & Ebrahimi, Sh. (2020). Narrative: An effective method for generating positive academic emotions among students – A case study of the course “History of the Persian Language.” *National Conference on the Requirements of Teaching Persian Language and Literature in Schools, Language Centers, Universities, and Virtual Spaces*. {In Persian}
- Jansen, E. P., & Suhre, C. J. (2010). The effect of secondary school study skills preparation on first-year university achievement. *Educational studies*, 36(5), 569-580. <https://doi.org/10.1080/03055691003729070>
- Joseph, M. R. (2022). STUDY SKILLS FOR ACADEMIC SUCCESS IN COLLEGE STUDENTS. *Journal of Applied Science And Research*, 10(4), 33-39.
- Kamel, A. M., Behery, F. A., Kenawy, G. M., El Ghamrawy, T. A., Ali, M. S., Nasr, M. M., ... & Baag, M. M. (2020). Exploring study skills among university students in Riyadh, Saudi Arabia. *Saudi Journal of Oral Sciences*, 7(2), 90. DOI: 10.4103/sjos.SJOralSci_87_19
- Katajavuori, N., Vehkalahti, K., & Asikainen, H. (2023). Promoting university students' well-being and studying with an acceptance and commitment therapy (ACT)-based intervention. *Current Psychology*, 42(6), 4900-4912. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01837-x>
- Katebi, K., Ghaffarifar, S., Dehghani, G., & Pourabbas, A. (2024). Exploring the experiences of dentistry students of Tabriz University of Medical Sciences of academic motivation: a content analysis study. *BMC Medical Education*, 24(1), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-05237-0>

- Keshavarz Roudaki, O., Fathi Vajargah, K., Hoseini Largani, S. M., & Yadgarzadeh, M. (2023). Communication-oriented curriculum: A new framework in the higher education climate; goals and strategies. *Research in Educational Systems*, 17(60), 5–17. <https://doi.org/10.22034/jiera.2023.385047.2912> {In Persian}
- Keshkar, M., & Norouzi, Kh. (2016). The conceptual model of the Islamic university from the perspective of the Supreme Leader. *Strategic Studies of Basij*, 19(73), 5–27. {In Persian}
- Khabiri, M., & Pakzad, M. (2012). The effect of teaching critical reading skills on vocabulary retention among Iranian EFL learners. *Language Skills Teaching (Social Sciences and Humanities of Shiraz University)*, 4(1), 73–106. {In Persian}
- Khan, A., Grema, M. A., Latif, A. B. A., Bahar, H., Iswan, I., Baranovich, D. L., ... & Panatik, S. A. (2020). Mediating Effect of Positive Psychological Strength and Study Skills on Examination Anxiety among Nigerian College Students. *Sustainability*, 12(4), 1479. <https://doi.org/10.3390/su12041479>
- Kong, S. T., & Stocco, C. S. (2022). Teaching study skills to college students using checklist training. *Behavioral Interventions*, 37(4), 1149-1165. <https://doi.org/10.1002/bin.1897>
- Kong, S., & Stocco, C. (2021). Teaching Study Skills To College Students Using Checklist Training. <https://doi.org/10.1002/bin.1897>
- Kuchkarova, Y. (2019). ALTERNATIVE ASSESSMENT AS A MEANS TO DEVELOP STUDY SKILLS IN ESP CLASSES IN HIGHER EDUCATIONAL SETTINGS. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 1(11), 343-347.
- Lassiter, J. W., & Campbell, A. L. (2023). Perceived Effectiveness of Study Skills Training for Division III College Athletes: A Pilot Program. *Journal of Athlete Development and Experience*, 5(1), 3. <https://doi.org/10.25035/jade.05.01.03>
- Le Thi Quynh Trang, Le Thi Thanh Tra, Ngo Thai Ha (2021) DESIGNING TEACHING ORIENTATES THE *Education Online*, 20 (1), 1915-1926. doi:10.17051/ilkonline.2021.01.205
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage Publications, Inc.
- Lomakina L. V. (2021). STUDENTS' INDEPENDENT STUDY AS A COMPONENT IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS. *Academic Commentaries. Series: Pedagogical Sciences*, (194), 213-217. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-213-217>.
- Mahdion, Hossein, & KIANI, QAMAR. (2017). The Relationship between Cognitive-Emotional Regulation and Study Skills with Academic Procrastination in Students of the faculty of Health and Paramedicine, Zanjan University of Medical Sciences. *Journal of Medical Education Development*, 10(26), 123-134. {In Persian}
- Majlesi, M. B., Mostrahmi, H., Ghaffari, A. A., Behboudi, M. B., Mesbah Yazdi, M. T., Mahmoudi, M. B., Kharsan, M. M., & others. (2024). *Bihar al-Anwar* (Vols. 1–111). Beirut, Lebanon: Dar Ihya al-Turath al-Arabi. (In Persian and Arabic)
- Mamatkulova, N., & Nilufar, M. (2020). Independent study skills as a key to success in higher education system. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, EJRRRES, 8(10), 96.
- Mason, H. D. (2019). Evaluation of a study skills intervention programme: A mixed methods study. *Africa Education Review*, 16(1), 88-105. <https://doi.org/10.1080/18146627.2016.1241666>
- Matee, G. L., Motlohi, N., & Nkiwane, P. (2023). Emerging perspectives and challenges for virtual collaborative learning in an institution of higher education: a case of Lesotho. *Interactive Technology and Smart Education*, 20(1), 73-88. <https://doi.org/10.1108/ITSE-06-2021-0110>
- MICHAEL, H. L., JOSEPH, J., & IORNYAGH, P. (2020). Effect of study skills training on academic achievement and retention of Secondary schools Geography students in Jalingo Metropolis. *Journal DOI*, 6(10).
- Mohamadi, Y. (2019), The study of the effect of information and communication technology (ICT) on the academic achievement of third year high school students in Khash city, thesis for a master's degree in educational sciences, Sistan and Baluchestan University. (In Persian) <http://dx.doi.org/10.5539/ies.v4n2p116>
- Mohammadi, M., & Jafari, S. (2014). Students' self-efficacy and evaluation of curriculum quality: A case study of Shiraz University. *Research in Teaching and Learning*, 22(7), 49–64. <https://doi.org/10.22070/2.7.49> {In Persian}

- Monzami Tabar, J. (2020). The effect of teaching study methods on learning in social sciences courses among students of Police University. *Quarterly Journal of Management in Police Education*, 49, 105–128. {In Persian}
- Nakhostin Goldoost, A., Ghazanfari, A., Sharifi, T., & Cherami, M. (2020). The effectiveness of meta-cognitive skills training on study skills and academic emotions among tenth-grade male students in Ardabil city schools. *Cognitive Strategies in Learning Journal*, 8(14), 139–162. <https://doi.org/10.22084/j.psychogy.2019.19157.1970> {In Persian}
- Naqvi, S., Chikwa, G., Menon, U., & Al Kharusi, D. (2018). Study skills assessment among undergraduate students at a private university college in Oman. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 9(2), 139.
- Noormohammadi, A. A., Entesar Foomani, G., Hejazi, M., & Morvati, Z. (2018). The effect of SQ4R study strategy training on self-esteem and academic self-efficacy. *Jundishapur Journal of Educational Development*, 9, 78–86. {In Persian}
- O'Donoghue, R. (2006). Study skills: Managing your learning. *Access Office, NUI Galway National University of Ireland, Galway*.
- Omid, A; Haqjoi Javanmard, S. and Haqqani, F. (2014). The effect of using a memorization model on the academic achievement of physiology course of nursing students at Isfahan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Education in Medical Sciences*, 14(1), 15-22. {In Persian}
- Pali, S., & Tafazoli, S. (2021). Examining the effect of educational technology equipment and teaching aids on academic achievement of sixth-grade students in Rudsar County. *Quarterly Journal of Management and Educational Perspective*, 3(1), 1–29. {In Persian}
- Panadero, E., Garcia, D., & Fraile, J. (2018). *Self-Assessment for Learning in vocational Education and Training*. In S. MC Grath, M. Mulder, J. Papier, & R. Stuart (Eds). *Hand book of vocational Education and Training: Developments in the changing word of work*. (pp 1-12). Cham: spinger International publishing.
- Purnomo, H., Sa'dijah, C., Permadi, H., Anwar, L., & Cahyowati, E. T. D. (2023, January). Mathematical creative processing abilities of junior high school students' in numeracy tasks. *In AIP Conference Proceedings* (Vol. 2569, No. 1, p. 040012). AIP Publishing LLC. <https://doi.org/10.1063/5.0113667>
- Rahimi, F., Darzian Azizi, A., Mehralizadeh, Y., & Maleki, A. (2022). Designing a model of graduates' employability. *New Educational Approaches*, 17(2), 87–114. {In Persian}
- Rani, M. R., HemaLatha, S., & Lakshmi, M. B. (2020). A Study to Assess the Effectiveness of Structured Teaching Programme on Study Skills among B. Sc. Nursing First Year Students in College of Nursing, SVIMS, Tirupati, AP. *International Journal of Nursing Education and Research*, 8(3), 299-302. DOI: 10.5958/2454-2660.2020.00065.4
- Rao. Sally & Perry. Chad (2003), Convergent interviewing to build a theory in under-researched areas: principles and an example investigation of Internet usage in inter-firm relationships, *Qualitative Marke Research: An International Journal*, Volume6 Number4 2003 pp. 236-247. <https://doi.org/10.1108/13522750310495328>
- Rashidi, S. M., Mosazadeh, T., & Ghafari Nuran, A. (2019). The effectiveness of teaching self-regulated learning strategies (cognitive and metacognitive) on self-efficacy and academic motivation components among students in Astar County. *Family and Health*, 9(4), 11–24. {In Persian}
- Rashtiani, S., Rahimian, H., & Abbaspour, A. (2018). The relationship between university socialization and social participation among young students at the University of Tehran. *Strategic Studies on Sport and Youth*, 17(39), 101–120. {In Persian}
- Rodriguez, B. P., & Armellini, A. (2017). Developing self-efficacy through a massive open online course on study skills. *Open Praxis*, 9(3), 335-343. <https://doi.org/10.5944/openpraxis.9.3.659>
- Saberi Hasan, H., Heydari, A., Mohammadi, M., Khalkhali, H. R., & Masoudi, S. (2023). Study skills and academic performance of medical students at Urmia University of Medical Sciences. *Journal of Medical Studies*, 34(2), 68–79. {In Persian}

- Sabetkhah Foomani, S., Farajpour Kamsari, S., Chehrenavazi Kar, M., & Nadim Ghaziani, F. (2019). The relationship between self-regulated learning strategies and goal orientation with academic achievement among secondary school students. *The First National Conference on the School of Tomorrow*. {In Persian}
- Saidi, A., Hajjipour, R., Ghafouri, M., Gholinia, H., & Mousavi, M. (2018). Examining the relationship between study skills of dental students and their academic status at Babol University of Medical Sciences. *Journal of Medical Education*, 7(1), 47–51. {In Persian}
- Seif, A. A. (2014). *Modern educational psychology: Psychology of learning and teaching* (6th ed.). Tehran: Doran. {In Persian}
- Seifi, G., Sepandar, M., & Amin Khandaghi, M. (2013). The effect of continuous self-assessment on students' research self-efficacy and academic achievement: A neglected element in curriculum design. *New Thoughts in Education*, 9(1), 51–76. {In Persian}
- Sera, L., & McPherson, M. L. (2019). Effect of a study skills course on student self-assessment of learning skills and strategies. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 11(7), 664-668. <https://doi.org/10.1016/j.cptl.2019.03.004>
- Shahalizadeh, M., Hatami, F., Danesh, H., Talaei, E., & Ebrahim, E. (2023). Faculty members' professional development in the teaching dimension: A systematic review. *Bimonthly Journal of Educational Strategies in Medical Sciences*, 16(1), 58–70. {In Persian}
- Sharma, S., Garg, S., & Mittal, S. (2015). Impact analysis of ICT teaching aids used for training and development of employees. *ProcediaSocial and Behavioral Sciences*, 182, 239-248. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.761>
- Shiri Aminlou, M., Sharifi Daramadi, P., & Khal'atbari, J. (2023). Diagnostic validity of the fifth edition of Wechsler Intelligence Scales for Children in neuropsychological characteristics of students with learning disabilities. *Journal of Educational Psychology Studies*, 20(50), 78–95. {In Persian}
- Sowari, K. (2017). The effect of teaching time management and study skills on students of psychology at Payame Noor University of Ahvaz in the academic year 2016. *Jundishapur Journal of Educational Development*, 8(3), 301–309. {In Persian}
- taGöğüş, A., & Ertek, G. (2020). A Scoring Approach for the Assessment of Study Skills and Learning Styles. *International Journal of Information and Education Technology*, 10(10). doi: 10.18178/ijiet.2020.10.10.1448
- Taheri, Z., & Moradi, R. (2022). The effect of teaching study strategies on the self-efficacy of students at the University of Medical Sciences. *Bimonthly Journal of Educational Strategies in Medical Sciences*, 15(5), 513–522. {In Persian}
- Thawabieh, A. M. (2017). Acomparison between students' selfassessment and teachers' assessment. *Journal of Curriculum and Teaching*, 6(1), 14-20. doi:10.5430/jct.v6n1p14
- Thompson, P. (2017). Communication technology use and study skills. *Active learning in higher education*, 18(3), 257-270. <https://doi.org/10.1177/1469787417715204>
- Torabi, T., Beyani, A. A., Saeemi, H., & Akbari, H. (2022). Exploring the necessity of designing a curriculum for study and learning skills in Iran's higher education system. *Educational Strategies (Educational Strategies in Medical Sciences)*, 15(4), 367–375. {In Persian}
- Torkzadeh, J., & Keshavarzi, F. (2016). Dimensions of effectiveness in the medical education curriculum: Internal, external, and institutional aspects. *Jundishapur Journal of Educational Development*, 7(1), 10–21. {In Persian}
- Tran, L., Potkin, A., & Aghazadeh, A. (2020). The impact of study skills on academic performance: A systematic review. *Educational Research Review*, 31, 100354.
- Tulasi, L. (2020). Study Skills and Simple Techniques for Learning. *Journal for Research Scholars and Professionals of English Language Teaching*, (20). <https://ssrn.com/abstract=3665262>

- Tus, J., Lubo, R., Rayo, F., & Cruz, M. A. (2020). THE LEARNERS' STUDY HABITS AND ITS RELATION ON THEIR ACADEMIC PERFORMANCE. *International Journal Of All Research Writings*, 2(6), 1-19.
- Valizadeh, M., Mozafari, M., Kavari Zadeh, F., & Forouzan, F. (2019). Can formal education improve students' study skills? The experience of Ilam University of Medical Sciences. *Elderly Nursing Quarterly*, 5(3). {In Persian}
- Van Vo, V., Huynh, C. T., & Nguyen, B. T. (2022). An in-depth Analysis of Undergraduates' Study Skills: A Study at Nong Lam University. *Vietnam Journal of Education*, 6(1), 69-79. <https://doi.org/10.52296/vje.2024.365>
- Wang, S., & Lee, J. (2018). Assessing the study skills of undergraduate and postgraduate students: A case study of National University of Singapore. *Journal of Academic Librarianship*, 44(2), 204-211.
- Willingham, D. T., Hughes, E. M., & Dobolyi, D. G. (2015). The scientific status of learning styles theories. *Teaching of Psychology*, 42(3), 266-271. <https://doi.org/10.1177/0098628315589505>
- Yamin Firooz, M., Yadollahpour, M. H., & Asbakian, S. (2019). Study habits and skills among students: A case study of Babol University of Medical Sciences. *Bimonthly Journal of Educational Strategies in Medical Sciences*, 12(5), 1-8. {In Persian}
- Zahiri, A. (2020). *Evaluation of study skills among medical sciences students* (Doctoral dissertation, Hormozgan University of Medical Sciences). {In Persian}
- Zamor, E., Chigerwe, M., Boudreaux, K. A., & Ilkiw, J. E. (2017). Approaches and Study Skills of Veterinary Medical Students: Effects of a Curricular Revision. *Journal of veterinary medical education*, 44(3), 490-501. <https://doi.org/10.3138/jvme.1015-176r1>
- Zare, A., & Shafiei, S. (2023). Flow in books and cyberspace: A case study of students at Razi University. *Library and Information Science Studies*, 15(2). {In Persian}